"پوزانتیون"
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته صاحب امتیاز ومسئول
وزانت کچیان
مطبعه و ادارهخانهسی باب عالی جادهسنده ۳۸ نومرولو دائرهٔ مخصوصهدهدر

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճտ. վեցամսեայ 3 1/2, եռամսեայ 2: —Արտասահման 40 ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10: Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բայց ի Բաժնէ Լեհաստանէ։

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ — ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Նամակներ ուղղելի են առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
38, Պապը Ալի ճամբէսի, Կ. Պոլիս.

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 183 — ՇԱԲԱԹ 1897 ՅՈՒՆԻՍ 7/19 — 19 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1315. — 7 ՅՈՒՆԻՍ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 183

Կ. ՊՈԼԻՍ, 7/19 ՅՈՒՆԻՍ, 1897

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆՍՏՈՅԳ ՎԻՃԱԿ

Շաբաթէ մ'ի վեր սպասուած եւրոպեան լրագրերուն մէկ փոքր մասը միայն ստացանք երէկ։ Այս տեղատարափներ և ողողումներ ճշմարիտ աղէտ մը եղան։ Մեր փոքր Ասիոյ և Րումէլիի թղթակցութիւններուն մէկ մասն ալ նոյն պատճառաւ ետ մնաց այս շաբթու։ Տեղ տեղ շերամներն և այլ բերքեր ծանրապէս վնասուեցան։

Եւրոպա սպասողական դիրքի մէջ է։ Ամէնուն աչքը յառած է Թոփհանէի Դեսպանախորհրդին վրայ։ Անշուշտ դժուարութիւններ կան այլ և այլ կէտերու վրայ. բայց ո՛չ ոք կ'կարծէ լըջօրէն որ Թուրքեւհելլէն պատերազմը վերսկսի, կամ մեր պատմագէտ աշխատակցին ենթադրած Աթէնքի վրայ օսմ. արշաւանքը տեղի ունենայ։ Թեսալիա, Պատերազմական Տուգանք և Քաբիթիւլասիոնք նոյն երեք կէտերն են որոց շուրջ կ'դառնան խորհրդակցութիւնք։ Բայց տակաւին ո՛ և է որոշում չէ ծանուցուած։ Աթէնքէ անցեալ ուրբաթ քաշուած հեռագիրէն կ'իմանանք թէ Հելլէններուն սարսափը փոքր մը թեթեւցեր է, քանի որ Տէրութեանց կողմէ յայտարարուեր է թէ ելից հնար մը պիտի կրնայ գտնուիլ. զի գրած ենք արդէն Հելլէններուն աչ ու գողն ի լուր օսմ. պատրաստութեանց շարունակման և նոր զօրաց առաքման ի Թեսալիա։ Տէրութեանց մէջ համաձայնութիւնը կ'շարունակուի։ Այս վճռական յայտարարութիւնով կ'ջրուի մեր կարծիքը թէ Տէրութիւններուն մէկ մասը մէկ կողմ քաշուեր է, միւս մասն՝ ուրիշ կողմ։ Տէրութիւնք համաձայնելով, ժողովածուցին ազդեցութիւն մ'ի գործ կ'դնեն։ Օտար սպայից պատուիրակութիւն մը պիտի գծէ նոր սահմանագլուխը. թէ սահմանագլուխը մինչեւ ո՛ւր պիտի երկարի՝ սկզբամբ որոշուելէ ետքը Դեսպանախորհրդին մէջ, միացեալը կարգադրել օտար սպաներուն գործը պիտի ըլլայ, կ'ըսեն հեռագրերն, որք այսու նորութիւն մը չեն իմացներ սակայն։

Հելլէն կառավարութիւնն յիշատակագիր մը ղրկելով Տէրութեանց, Թուրքիոյ և Ցունաստանի միջեւ ուղղակի բանակցութեան ծանր դժուարութիւնը բացատրեր և խնդրեր է զի Տէրութիւնք՝ քանի որ միջնորդելու շնորհն ըրին՝ կարգադրեն հաշտութեան ո՛չ միայն նախաշաւիղ պայմաններն այլ և բոլոր մանրամասնութիւնները։ Հելլէն հասարակութիւնն անհամբեր է հաշտութիւնը կնքուած տեսնելու։ Պատերազմական եռանդը զարմանալի կերպով պաղած գաղրած է Ելլադայի մէկ ծայրէն միւսը։ Ոչ մէկ [illegible] բուռն երբեք այսքան շուտ և այս աստիճան անճանաչելի կերպով ցամքած էր։ Բայց հելլէն քաղաքական գործիչները կ'ըսեն թէ հաշտութիւնը կնքելու աշխատութիւնք տակաւին շաբաթներ ունին տեւել։ Թուրքիոյ բարեկամ գերման թերթեր կ'գրեն թէ Բ. Դուռն աճապարելու պատճառ չունի բնաւ։ Բանակցութիւններն որքան ալ երկարին, Տէրութիւնը տիրաբար կ'կառավարէ Թեսալիան, ինչպէս օսմ. ո՛ և է նահանգ։ Ցունաստան ձեռքէն եկածը պիտի ընէ Տէրութեանց սահմանած գործը դիւրացնելու, և Տէրութիւնք պիտի աշխատին պայմանները դիւրացնել վերջնական հաշտութեան։

Դեսպանատուններուն զինուորական կցորդները կ'աշխատին սահմանաց խնդիրն ուսումնասիրելու, և դեսպանատանց առեւտրական կամ տնտեսական մասնագէտները կը քննեն տուգանքի խնդիրն և Ցունաստանի դրամական կացութիւնը։ Մր. Լոու Աթէնքէ Կ. Պոլիս եկաւ, Ցունաստանի դրամական վիճակին վրայ տեղեկագիր մը բերելով։ Հելլէն կառավարութիւնն ևս այս խնդրոյ վրայ մանրամասն տեղեկագիր մը ներկայեց դեսպաններուն։ Մր. Լոու Զէյթուն կ'գտնուէր հելլէն պատերազմական նախարարին հետ, երբ Սըր Փ. Քըրրիէ հեռագրաւ հրաման ստացաւ Կ. Պոլիս գալու։

Որովհետեւ Զինադադարը խաղաղութիւն չէ տակաւին, Ցունաստան կ'զգայ թէ պարտի ամէն պատահականութեան պատրաստ վիճակի մէջ պահել իր բանակ։ Հելլէն կառավարութիւնը մտահոգութիւն յայտներ է Ալպանացիներուն չէզոք գօտիի մէջ արարքներուն համար, ինչպէս և Թեսալիոյ բանակին տակաւ զօրացման համար։ Ցունաստան կ'խնդրէ նաեւ որ հելլէն նաւերուն թոյլատուութիւն ըլլայ Արդայի ծովածոցը մտնելու, ըստ Զինադադարի պայմաններուն։

Եւրոպեան թերթերը կ'խօսին նաեւ Պուլկարիոյ վրայ, Կ. Պոլսոյ պուլկար գործակատարին Սոֆիա երթալուն և ետ դառնալուն առթիւ։ Սոֆիայի թերթերէ ոմանք կ'հաւատան այլ երեք նոր մետրոպոլիտներու խօսքը կ'ընեն, որոց համար յայս կը յայտնեն թէ ի մօտոյ պիտի ընդունին կայսերական հրամանագրերն, իրենց պաշտօնն ի գործ դնելու Մակեդոնիոյ պուլկար թեմերուն մէջ։ Վիեննայի թերթ մը կ'հաստատէ Օսմ. Տէրութեան զինուորական զօրութեան նոր ապացոյցներն, որք կ'ընծայուին Րումէլիի այլ և այլ կողմերը, Պուլկարիոյ սահմաններէն ինչուան հելլենական սահմանները, Օսմ. նոր զօրաց համախմբումովը։ Բնական է որ Օսմ. արժեթղթերն աղէկ կ'բռնուին։

Փայլուն կրետէի գործերուն, Համաձայն քաշուած հեռագիրը կ'ուզղուի այնպէս թէ Գնդ. Մանոսի որդին ծովակալներուն ձեռքն ինկած ըլլայ։ Մանոս կրետէ եկած է, և կ'գտնուի Ալիքիանուէ քիչ հեռի Լախոս գիւղը։ Թէպէտ Աթէնքի կրետական մասնախմբէն հրահանգ ունենայ, բայց կ'զգուշք նոր կազմակերպութեան համակերպած ըլլալով, չի կարծուիր որ ապստամբական նոր շարժում մը յարուցանելու հաւանին։ Կրետացի պատուիրակներն որք պաշտօն ունին կղզւոյն խաղաղացման համար աշխատելու և ժամանակաւոր միջոցներ ձեռք առնելով պաշտօնէութիւն մը կազմակերպելու, պիտի գումարուին ի Բլատանիա, կամ Արմէնի կոչուած վայրն, ի հարաւ Սուտայի ծովախորշին։ Տեղն որոշելու համար ծովակալներուն կոչուած եղեր է։

Ուեսթմինսթըրի բարի Դուքսն որ ազգասէր խնամ գործն իրեն ժամանակէ գլխաւորութիւն ըրած է և ուրիշ գործ չի ճանչնար, վերջին եօթնեկին մէջ նորէն այլ և այլ տեղերու կարօտեալներուն դրկեր է։ Բարեսիրտ անձնաւորութիւններէ քիչ մը բան ընդուներ է փոքր Ասիոյ աղքատներուն համար. վաս մը բան ալ կրետէի կարօտեալներուն համար։ Հանգանակութիւն բացեր է նաեւ Թեսալիոյ աղքատ գաղթականներուն համար. ինքն ալ 500 անգլ. ոսկիի չէք մը ղրկեր է Ցունաստանի գահաժառանգ իշխանուհիին, համակրական նամակով մը, որով գովեր է կարօտեալներուն և վիրաւորեալներուն օգնութիւն հասցնելու համար իշխանուհիին ջանքերը։ Վիլհէլմ կայսեր քոյրը փութացեր է հեռագրաւ շնորհակալութիւն յայտնել։ Որպէս կ'երեւի, լուրերը ցամաք են առայժմ։ Ինչպէս Եկեղեցին, նմանեալ ալ Քաղաքականութիւնն իր չոր պահքերն ունի։ Բայց ամէնէն անտանելին Լրագրութեան ծոմերն են։ Թերեւս, երբ միացեալ սուրհանդակներն ևս ընդունինք, աւելի առատ պաշար գտնենք։ Համբերութիւն։

ԱՆՈՒՂՂԱՅ ՍԽԱԼՆԵՐ

Բէշիկթաշի Հայաթերթի յունուար 18 թուոյն մէջ հրատարակեալ «Ուղղելի Սխալներ» մակագրով մի պարզ դիտողութեանս դէմ զոր ըրած էի Էջմիածնական բառի վերաբերեալ իմացայ թէ «Կաթողիկէ Հայ մը» ստորագրութեամբ մի յարձակողական յօդուած հրատարակուեր է այս անգամ, Մեծմօրայի Ախպար անուն թերթին մարտ 22 և 26 թիւերուն մէջ, այսինքն ճիշդ երկու ամիսներ յետոյ, զոր եւ Մանզումէի էֆքեար ընդօրինակած եւ հրատարակած էր ապրիլ 5 թուոյն մէջ։ Մենք չէինք գիտեր այդպիսի յօդուածի մը պատասխանել, եւ լռութիւն միայն կ'պահէինք, ինչպէս ըրաւ մեր բարեկամ Կ. Ս. Իսմիրճեան էֆ. բայց որովհետեւ յօդուածագիրը մեր վերոյիշեալ անմեղ դիտողութիւնը պատճառ բռնելով՝ նոյն իսկ մեր Ս. Եկեղեցւոյ դէմ դիտողութիւններ կ'ընէ, ուստի իբրեւ հաւատարիմ պաշտօնեայ Հայ. Եկեղեցւոյ, նուիրական պարտաւորութիւն կ'զգամ տալ պատասխանի ըստ բանի Ս. Գրոց. (Առակ. ԻԶ. 4.5)։

Հայոց Առաքելական Եկեղեցին Էջմիածնական նորահնար բառով կոչելը՝ պարսաւանք մ'է ըսած էի, յայտնելով թէ նոյն իսկ Վենետկոյ Մխիթարեան Հարց պատկառելի գրիչներ երբեք չեն գործածած այդպիսի անպատշաճ անուն։ Յօդուածագիր Պ. «Կաթողիկէ Հայը» փոխանակ ուղղակի պատասխանելու և այդ բառին նորահնար չըլլալն ապացուցանելու, անուղղակի սխալմամբ, կրօնական վիճաբանութիւն բանալու բաղձանքէ բռնուած ըլլալը միայն կը յայտնէ, և Վենետկեան Հարց օրացոյցի մէջ մեզ համար սոսկ «Հայոց» գրուածն, «անզգուշութեան արդիւնք» համարելով կ'յուսայ թէ «մի օր պիտի համձին Մխիթարեանք հրաժարիլ այդ անճիշդ բացատրութեան գործածութենէն»։

Բայց այսու ևս չկրնալով յագուրդ տալ իր եռանդեան, «Կաթող. Հայը» սխալ մեկնելով մեր «Լուսաւորչական» և հետեւաբար «Գրիգորեան» կոչման վերայ ըրած դիտողութիւնը, պարսաւանաց նոր ապացոյց մ' ևս ինքը կը յաւելու, ըսելով թէ՝ «Գրիգորեան» անուանելով զ՛ձեզ, «մեր չէ ուզած ակնարկել զՍուրբն Լուսաւորիչ»... այլ միայն ակնարկած է եղեր զԳրիգոր Տաթեւացին։ Ա՛ւասիկ, եղաւ մը, որ պարզապէս երեւակայութեան ծնունդ է. վասն զի մինչեւ ցարդ մեր կաթոլիկ լրագրներէն ո՛ եւ է գիրք այդ Գրիգորեան անունն իսկ տուած չէ մեզ, մերեւս մեզ չանիմանալիացունելու համար զՍ. Լուսաւորիչն։ Գրիգորեան կը կոչեն զմեզ եւրոպացի ազգեր ընդհանուր և Ռուսք, ակնարկելով մի միայն զՍուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ որ մեր որոյ Հայրապետական Աթոռն է և կա՛յ ի Ս. Էջմիածին։ Նոյն և ոչ միայն մտքէն անցած է թէ Գրիգորեան անուամբ կ'հասկնան զՏաթեւացին Գրիգոր, որոյ ո՛չ յիշելն իսկ անծանօթ է իրենց։ Արդ՝ այս կէտն և այլ բաւական է ցոյց տալ թէ «Կաթող. Հայ» յօդուածագիրը նպատակ ունի պարսաւել զԱռաքելական Եկեղեցին Հայոց և նորոգել կրօնական այն հնոյած վէճերն՝ որք բազմապատիկ փաստերով հերքուած են արդէն բազում անգամ, և ապացուցուած է թէ Հայ. Եկեղեցին իր առաքելականութիւնն անընդհատ շարունակած է մինչեւ ցայսօր, և իր Առաքելայաջորդ Հայրապետաց շարքն՝ սկսեալ Ս. Թադէոս Առաքելոյն մինչեւ այժմու Հայրապետն Առաքելական Աթոռոյն Ս. Էջմիածնի, ունի անվթար պահպանած, ըստ վկայութեան նոյն իսկ Հայ Կաթոլիկ վարդապետաց և եւրոպացի պատմագրաց։

Մեր Եկեղեցին նոյն Ուղղափառ Եկեղեցին է, որպէս էր Նիկիոյ, Եփեսոսի և Կ. Պոլսոյ Տիեզերական ժողովոց ժամանակ, որոց վաւերականութեան հաստատուն մնացած է գործոց ի գործ։ Նոյն՝ որք բաւական չեն համար իր պայք, և կ'փրկեն իրենց անձերն Համայ [illegible] նորք դեղ, [illegible] է. բայց [illegible] հանդարտ թողուն մեր հարազատ Եկեղեցւոյ մէջ, և չ'անուանեն զմեզ այսօր Էջմիածնական, վաղը Տաթեւական, միւս օր... Աստուա՛ծ փրկէ ի գրպարտութենէ մարդկան։

Այս առթիւ արժան կ'համարիմ ի մէջ բերել բարձրապատիւ հայ եկեղեցականի մը հետեւեալ խորհրդածութիւնն՝ որ այս առաջին պարագային համար գրած է «Ես յիշեցի թուղթ մը՝ զոր Ս. Ներսէս Շնորհալին գրած է Պօղոս անուն Կիլիկեցի քահանայի մը՝ որ ազգ. Եկեղեցին և Աթոռը թողլով, գացեր Հռոմ եղեր և իր ազգ. Եկեղեցին կ'բամբասէր։ Այն թղթոյ մէջ յայտնի կ'տեսնուի թէ Ս. Հայրապետն ինչպիսի՞ կ'նկատէ ազգաւ և առաւել իրարմէ անկախ Եկեղեցեաց [illegible] և թէ անոնք որ [illegible] ազգ. Եկեղեցիէն և անոր [illegible] դեւելով օտարին կողմը կ'անցնին, [illegible] մարդիկ կ'համարէ և ի՞նչ [illegible] անուն կուտայ անոնց։

«Խօսորդ—Ընէան անհամաձայնէնք, կ'ըսէ, [illegible] կ'ելնեն իրենց հայրենի աւանդութենէն, և կարծելով թէ գացած [illegible] պատիւ կ'գտնեն, իրենց կը [illegible] Եկեղեցի [illegible] որովհետեւ [illegible] կ'հաւատան։ Երբ [illegible] ազգաց մէջ գժտութեամբ [illegible] և աճելով [illegible] բուն պատճառն այսպիսիներն են։ Եթէ այսպէս վարուողներն իրենց հայրենատուր աւանդութիւնները ուղղափառութիւն կամ առաքինութիւն չհեզցան, ապ'կ. լա՛ւ ըլլար որ բաժանուեցան, թէև նոյն պատերազմ իրենց Եկեղեցւոյն մէջ [illegible] ձեռք բերել և արքայութենէ [illegible] ըլլայ։ Իսկ եթէ անոնց բան մը [illegible] և գուցէ կորուսին և կամ բոլորովին հակառակ բաներ ստացան, [illegible] իրենց կ'իյնայ [illegible] մէջ հակառակութիւնն երկու [illegible] մեծագոյն բարդութեան, [illegible] տեղափոխութիւնը կ'նմանի [illegible] ժամանակ իր հայրենի [illegible] թողլով օտարին կողմն անցնելու։ Բայց օր կուգայ, ժամանակ կ'ըլլայ, որ խաղաղութիւն և միաբանութիւն հարազատաց մէջ կ'հաստատուի...

—Հայոց Եկեղեցւոյն Գրիգորեան, Տաթեւեան (սա ալ նոր կ'իմանանք), Էջմիածնական անուններ ընծայողը Ս. Ներսէս Շնորհալւոյն գիտած բամբասանքներէն է. մէջէն ելնողներն անոր դէմ պիտի գործածեն հարկաւ այս բամբասանքը։ Զարմանալի չէ՞ մեր այս [illegible] կ'ապաւեն Հայոց ազգային Եկեղեցւոյ նկատմամբ։»

* * Կ'մնայ ի՞նչ [illegible] խօսք ես ըսել և վերջ տալ.—Ա. Աւելորդ եւ ապարդիւն խօսքեր են ըսել թէ «Էջմիածնական» կոչումն այս եւ այն դիտմամբ տրուած է։ Անուղղայ Սխալանք է [illegible] նորահնար բամբասութիւններ [illegible] Ո՛չ ոք իրաւունք ունի իր թողած [illegible] անուն բաժանուած Եկեղեցւոյն [illegible] նոր անուններ տալու. վասն զի կ'մնայ այնպէս ինչպէս որ էր յառաջագոյն իրենց հարց եւ նախահարց ժամանակ. զոյն թողուցողներն են որ [illegible] վերայ նոր անուն կ'առնեն [illegible] ընելու համար թէ իրենք այլ [illegible] չեն վերաբերիր ա՛յն Եկեղեցւոյն, [illegible] եղան զատուեցան։ Եւ այսպէս [illegible] Եկեղեցին կա՛յ և կ'մնայ Հայ. Եկեղեցի, ինչպէս էր եւ կ'կոչուէր Ս. Գր. Լուսաւորչի, Ս. Սահակ Պարթեւի, Ս. Գր. Նարեկացւոյ, Ս. Ներսէս Շնորհալւոյ, և Սրբոց Գրիգորիսեանց և Հովհանեանց [illegible] ժամանակ, և [illegible] միեւնոյն ուղղափառ կրօնք [illegible] պահպանեցին դարուց ի դարս առաքելաջան վարդապետաց մինչեւ զԳրիգոր Տաթեւացի, որ հզօր ախոյեան հանդիսացաւ ընդդէմ Ունիթոռեանց. —և անտի և այսր։

Բ. Մանզումէի մէջ կարդացի դարձեալ Մէճմուայէն ընդօրինակուած մի գրութիւն եւս, որ կ'երեւի միեւնոյն աղբիւրէ բղխած, այսինքն՝ «Կաթ. Հայ մը» ստորագրողին գրչէն ելած, կամ ներշնչմամբը գրուած։ Բնա՛ւ ըսելիք չունիմ Հայուհիին այն խոյլն գնալման համար որ ունեցեր է ի վերայ ա՛յն քարոզչին՝ զոր կ'անուանէ «առաջնակարգ պերճախօս քարոզիչ», նոյնպէս եւ Եկեղեցւոյ միութեան նկատմամբ նորա տուած քարոզին վրայ աքննչացման համար ... Միայն թէ՝ Հայուհին այդ միութիւնն յաջողցընելու (այսինքն՝ Հայերը Հռոմէական կրօնին հետ միացնելու) համար, մեր Ներկայ Ամեն. Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարքի վերայ սխալմամբ թիւն մ'ըրած է, որում կարեւոր կ'համարիմ պատասխանել։ Հայուհին ինքզինքն Հայ. Եկեղեցւոյ որդի ձեւացունելով կ'ըսէ. «Մեր ազգն երջանիկ է այսօր ունենալու այնպիսի քաջութեամբ և աստուածաբան Պատրիարք մը, որ շատ աղէկ կ'հասկնայ Եկեղեցւոյ միութեան անհրաժեշտ, հարկաւոր եւ աստուածաբանական ճշմարտութիւնն։ «Ազգն ծարաւի է ճշմարտութեան, և «ինքն՝ (Տ. Մաղաքիա Օրմանեան Սրբազան) որ յորդառատ և երկնաբուխ աղբիւր մը (Հռոմէն) քաղած է իր «Սրբազան գիտութիւնը, կրնայ բարեպար հրեշտակ մը հանդիսանալ մեր «վշտահար և տարաբախտ Ազգին։»

—Շա՛տ գեղեցիկ կ'խօսի Հայուհին, եւ մեզ առիթ կուտայ յիշեցունել իրեն եւ իր համախոհից թէ Օրմանեան Տ. Մաղաքիա վարդապետն՝ Հռոմայ մէջ, եւ Հռոմէական աստուածաբանական ճեմարանի մէջ՝ իբրեւ առաջնակարգ աստուածաբան խրատագէտ վկայականն ընդունելէ յետոյ՝ կրօնական կարեւոր խնդրոց վրայ գրութիւններ հրատարակեց, եւ ի Պոլիս դառնալով իր ստացած քաջաւա [illegible] աստուածաբանութեան շնորհիւ համոզուելով թէ ճշմարտութիւնն անվթար պահպանուած է Հայոց Ուղղ. Եկեղեցւոյ մէջ, ամենայն անկեղծութեամբ վերադարձաւ իր Նախնեաց Առաքելական Ուղղ. Ս. Եկեղեցւոյ գիրկն, եւ իր հաւատարմութեամբ զանազան պաշտօններու եւ Առաջնորդութեան արժանանալով, ընկալաւ իրաւամբ զպայծառ աստիճան Եպիսկոպոսութեան ի Մեծ Հայրապետէ Ս. Լուսաւորչի Աթոռոյն որ ի Ս. Էջմիածին. եւ այսօր բարեբախտաբար տեսնել զնա Սրբազնութիւնն Աթոռ Պատրիարքութեան Հայոց ի Կ. Պոլիս։ Հայուհին եւ իր քարոզիչը պէտք է յիշեն նաեւ թէ սոյն դարուս մէջ քանի՛ քանի ուսեալ, լեզուագէտ եւ աստուածաբանական գիտութեամբ հռչակեալ վարդապետներ եւս ի Մխիթարեանց եւ յայլ միաբանութեանց եկան, միացան եւ յաւելան ի թիւս հարազատ պաշտօնէից Հայ. Եկեղեցւոյ որ մինչ պատրաստ է գրկաբաց ընդունիլ զիւր հեռացեալ որդիս։

Որում եւ ես եմ եւ մնամ
Միշտ հարազատութեամբ
ՅՈՎՀ. ՔՀ. ՄԿՐԵԱՆ
Բերա 21 Ապրիլ 97.

ԳՈՐԾԵՐԸ Ի ՌՈՏՈՍԹՕ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

ՌՈՏՈՍԹՕ, 3 Յունիս 97.

Զըսենք թէ միայն հասարակածային երկիրներն ունին անձրեւաբեր եղանակ. 1897ի գարունը ճիշդ նոյնն եղաւ մեզ համար, և չենք գիտեր թէ ամառուան քանի՛ օրերը կամ շաբաթներն ալ պիտի շարունակուին այսպէս։ Այսօր, 3 յունիս, դեռ գորշ և թուխ ամպեր Դամոկլէսի սուրին պէս սպառնագին կախուած կ'մնան մեր գլխուն վերեւ, և մերթ խուլ ու բարկաձայն որոտումներով եւ մերթ շլացուցիչ լուսաղէն զիկզակներով գուշակել կուտան թէ վերջը չէ հասած այս ամէնուն։ Եւ երբ կ'փրթի այս տողը, անձրեւը սկսած է արդէն ցնցուղել երկրիս վրայ. յառաջաբանն է այս տեղատարափին որ պիտի յաջորդէ անոր։ Շաբաթէ մը ի վեր նոյն կերպով և նոյն սաստկութեամբ կ'կրկնուին այս տեղատարափներ գրեթէ ամէն ժամերու մէջ սկսելով եւ վերջանալով։ Անձրեւներու հասուցած վնասն՝ որ շաբաթ մ'առաջ շատ աննշան էր, վերջին տեղատարափներով անհաշուելի եղաւ։ Քաղաքէս կէս ժամ հեռաւորութեամբ գտնուած բանջարեղինաց պարտէզներէն վեց հատն հիմնայատակ քանդուեցան գրեթէ եւ ուրիշներ աւելի կամ նուազ վնասուեցան։ Արմտիքի բովանդակ բերքը մինչեւ շատ վար կ'ենթադրուի և այն տարակոյսի ներքեւ է, քանի որ ջուրերն ողողած են դաշտերը։ Հացաբոյսերէն անոնք որ հասկ կապած են, փտելու վիճակի մէջ են. ցորենի շատ նիհար և աղազուն հատիկներ պիտի ունենանք, վասն զի ծաղկի շրջանն հազիւ անցուցած՝ դեղնելու վրայ են արդէն։ Եթէ այսպէս շարունակէ դեռ քանի մը օր ալ, ձմեռուան ցանքը բոլորովին փճացած կրնանք համարիլ և անկէ անդին Աստուած միայն գիտէ թէ ո՛ւր կ'յանգի խեղճ երկրագործին վիճակը։

* * Շերամապահութեան գործն ալ մեծ տագնապներ անցընելու վրայ է։ Թթենիներն անձրեւներէն մեծապէս վնասուած՝ չեն հասնիր բաւական տերեւ արտադրելու, եւ քաղաքիս շրջակայ գիւղերէն օխան քառասուն կամ յիսուն փարայի սուղ գնով տերեւներ կ'գնուին։ Բարեբախտաբար շատերը որդերն ուտելէ յագեցած՝ իրենց թանկագին թելերն արտադրելու վրայ են արդէն։ Երկրագործութեան այս կարեւոր ճիւղն, որ պահ մը ծաղկելէ յետոյ, հունտերուն մէջ հիւանդութեան ճարակման պատճառաւ բոլորովին բարձի թողի եղած էր, վերջին երեք չորս տարիներուս մէջ նորէն մեծ մղում ստացած է և երկու հազար արտավարէ աւելի տեղեր թթաստանի վերածուած են։ Այս տարի 42 տուփ հունտ բռնուած է, որ նախորդ տարւոյն մէջ բռնուածին կրկնապատիկն է գրեթէ, և թթաստաններուն շատնալուն համեմատութեամբ հունտերու քանակութիւնն ալ պիտի բազմապատկի ի հարկէ։ Բրի ժամանակուան մէջ շերամարուծութեան ստացած այս զարգացումը մեզ ենթադրել կուտայ թէ մօտաւոր ապագայի մէջ Էտիրնէի կուսակալութեան ամէնէն շատ խոզակ արտադրող կեդրոնը պիտի ըլլայ Ռոտոսթօ։ Արդէն երկու տարի առաջ Նահանգիս կեդրոնին մէջ բացուած շերամարուծութեան մրցման մէջ Ա. մրցանակի արժանացաւ տեղացի վկայեալ հնտարոյծ Կարապետ էֆ. Արսէնեան և Բ. մրցանակն ստացաւ նոյնպէս տեղացի շերամապահ մը Գաւաթողու անունով։

* * Ընթերցասիրութիւնն հետզհետէ կ'ծաւալի քաղաքիս մէջ։ Դեռահաս երիտասարդներէ բաղկացեալ միութիւն մը ընթերցարան մը հաստատեց, ուր պիտի ստացուին զանազան օրաթերթեր եւ հանդէսներ. առ այժմ երկու օրաթերթ և երկու շաբաթաթերթ կ'ընդունին տեղական թերթերէն։ Բիւզանդիոնի սպառումը օրական մինչեւ հարիւրի բարձրացաւ, որ քաղաքիս համար շատ անօրինա՛կ բան մ'է։

Մ. ԱՆԱՆԵԱՆ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԱԹԷՆՔԻ ԱՌՈՒՄԸ

Ա.

Որովհետեւ եթէ հաշտութիւնը չկրնայ վերջնապէս ու պատերազմը նորէն սկսի, [illegible] այս անգամ կէտ նպատակնին ուղղակի Աթէնք պիտի ըլլայ, որուն գրաւումն ալ այն տեւն երկրայական չէ, —զի Աթէնք այնքան միայն հեռի է Տոմոքոյէ որքան Զէյթունէ Լարիսայէ —ուզեցինք գծով—, օրուան խնդիրներուն իբրեւ յարակից մաս՝ պատշաճ կ'համարինք նկարագրել անցեալին մէջ Աթէնքի ինչպէս նուաճումը, [illegible] զի անոնց թիւը թէև շատ է, բայց ամէնքն ալ միեւնոյն կարեւորութիւնը չունին, ըստ որում Աթէնք Ցունաստանի մայրաքաղաք չէ եղած միշտ։

*** Մարական պատերազմաց ատեն Քսերքսէսի ձեռքով Ք. Ա. 480ին առնուելէն զկնի (զոր նկարագրեցինք Բիւզանդիոնի 147, 149, 152 թիւերով) Աթէնքի առաջին ու նշանաւորագոյն առումն է 404 թուականին՝ Սպարտացւոց զօրավար Լիւսանդրի ձեռքով առումը, որ վերջ տուաւ պատմութեան մէջ Պեղոպոնեսական անուամբ ծանօթ 27ամեայ ներքին ողբալի պատերազմին, որ անհունապէս աղետաբեր եղաւ Հելլենութեան և մարդկային քաղաքակրթութեան համար։ Զի եթէ այդ պատերազմը չլինէր, ո՛վ գիտէ դեռ ինչ աւելի զարմանալի յառաջդիմութիւններ ընէր հելլէն ազգն իմացական, բարոյական և գեղարուեստական աշխարհին մէջ, ինչպէս նաեւ քաղաքական ու նիւթական տեսակէտով, որք շատ աւելի պիտի բարձրացնէին իր փառքն ու համբաւը քան զոր ունէր արդէն։ Եւ երբ փութանք ըսել թէ պատմութեան մէջ Պերիկղեան անունով Յունաստանի և մասնաւորապէս Աթէնքի ոսկեդարն իրապէս հազիւ 50 տարուան շրջան մ'է լոկ, այն է՝ Քրիստոսէ առաջ Ե. դարու վերջին կէսը միայն, զի Պեղոպոնեսական պատերազմն ընդհատեց զայն, կ'հասկցուի թէ ի՛նչ մեծ կորուստ ըրաւ Ելլադա պատերազմին երեւէն որ Աթէնքի անկմամբ վերջացաւ։

*** Տեսանք նախորդ յօդուածներուն մէջ թէ Յունաստան Աթէնքի ու Սպարտայի միութեամբ ի՛նչ հիանալի հրաշքներ գործեց Մարական պատերազմաց ժամանակ, ի՛նչպէս զարկաւ հալածեց արեւելից համագումար զօրութիւնը զոր արքայից արքայն հեղեղանման թափեր էր Եւրոպայի պատուար ու քաղաքակրթութեան որրան փոքրիկն Ելլադայի վրայ, և հետեւաբար ի՛նչ անմահ փառք ու պանծալի համբաւ շահեցաւ բովանդակ աշխարհի մէջ, որ այնքան դարեր թափանցելով հասած է մինչ մեր օրեր և պիտի տեւէ դեռ ո՛վ գիտէ որքան դարեր։ Բայց այդքան շքեղ յաղթութեանց գործնական պտուղն աւելի Աթէնք վայելեց՝ քան Սպարտա, այն պատճառաւ զի Աթէնքի մեծագոյն զօրութիւնը ծովային էր — և Սալամինէի ծովամարտն էր Յունաստան փրկողն— իսկ Սպարտայինը՝ ցամաքային, որ մանաւանդ Պարսից յունական հողերէն հալածուելէն զկնի այլ եւս այնքան անհրաժեշտ չէր նկատուեր, մինչ յարձակողական սկսելու և Պարսիկներն ի հաշտութիւն խոնարհեցնելու համար զօրաւոր նաւատորմիղ պէտք էր, զոր Աթէնք միայն ունէր, և աւելի եւս զօրացած էր դաշնակից միւս Յոյն քաղաքներու և կղզիներու նաւերով, զի ամէնքն իրեն հետ միացեր էին հասարակաց թշնամին մի անգամ ընդ միշտ վանելու համար։ Այնպէս որ կերպիւ իւրք համահելլենական ընդհանուր դաշնակցութիւն մը կազմուած էր որուն գլուխն Աթէնք էր, ըսել է ընդհանուր Յունաստանի սպարապետութիւնն իր ձեռքն էր։ Եւ ահա ճիշդ այդ ատենն էր որ Աթէնք իր փառաց ու մեծութեան գագաթնակէտը կ'բարձրանայ։ Այդ կէս դարու շրջանին մէջ է որ կ'ապրին Պերիկղէս, Փիդիաս, Սոկրատ, Իպպոկրատ, Հերոդոտ, Սոփոկղ, Եսքիղէս, Եւրիպիդէս ևն. ևն., նոյնպէս այդ կարճ ժամանակին մէջ է որ կ'կանգնեն Պարթենոն, Ողիմպեանն Արամազդ, Ակրոպոլիս, ևն. ևն. հրաշակերտներ ու անմահ յիշատակարաններ։ Կ'թողում ըսել քաղաքական անհամեմատ մեծութիւնն ու զօրութիւնն, որ կ'տարածուէր գրեթէ բոլոր Յունաստանի, կղզիներու և մինչեւ իսկ Ասիոյ ծովեզերեայ գաղութներուն վրայ։ Բայց այսքան փառք ու մեծութիւն Սպարտա չէր կրնար ներել Աթէնքի, զի ինքը նսեմացած ու գրեթէ կորած էր անոր առաջ։ Ահա թէ ի՛նչ եղաւ Պեղոպոնեսական կործանաբար պատերազմին պատճառն, որ միայն Պարսից անսահման ուրախութիւն և բերկրանք պատճառեց, — Սպարտայի նախանձը՝ զոր Աթէնք խոհեմութիւն չունեցաւ գրգռելէ զգուշանալ, աւելի չափաւոր ու նուազ շլացուցիչ վարմունքով։ Բայց արդէն Աթէնք ու Սպարտա դարերէ ի վեր ոսոխ ու նախանձորդ էին իրարու։ Զի թէ՛ երկու տարբեր ցեղերու ներկայացուցիչներ էին, առաջինն՝ Յոնիացւոց, երկրորդն՝ Դորիացւոց, և թէ իրարու հակառակ կառավարական դրութիւններ ունէին. Աթէնք ծայրայեղ ռամկավարութիւն էր, ուր ամէն տարի ինն Արխոն կ'ընտրուէին որ գործադիր իշխանութիւն կ'վարէին անմիջապէս վերընտրելի չըլլալու պայմանաւ. Սպարտա ազնուապետական կառավարութիւն մ'ունէր, որ հանրապետութիւն կրնար համարուիլ, թէպէտ ժառանգական երկու թագաւորներ ալ կային որ միասին կ'գահակալէին, բայց և ոչ իսկ գործադիր իշխանութիւնը կ'ներկայացնէին ամբողջովին, զի Պարէտ կամ Եփորոս տիտղոսով մէյ մէկ տարուան համար ընտրուող հինգ ուրիշ պաշտօնեաներ ալ կային (հիմակուան բացատրութեամբ նախարար)։ Բայց դեռ խիստ շատ ու բազմազան են Աթէնքի ու Սպարտայի միջեւ եղած տարբերութիւններ, զոր հոս տեղ ու պարագան չէ մի առ մի թուել. միայն այսքանն հարկ է ըսել թէ Աթէնք իբրեւ արդիւնք Սողոնի օրէնսդրութեան՝ կը ներկայացնէր մտաւոր, իմացական, բարոյական ուժը. Սպարտա՝ Լիկուրգոսի օրինաց հետեւողութեամբ՝ մարմնական և նիւթական բիրտ ուժը։ Աթէնքի մէջ կ'սովրէին ապրիլ հայրենեաց համար, Սպարտայի միակ ուսումն ու կրթութիւնն էր մեռնիլ Սպարտայի համար. Սպարտացին Սպարտայէն դուրս ոչինչ չէր ճանչնար, հին Տեւտոններու պէս որ իրենք զիրենք միայն կ'ճանչնային. Աթենացին միայն Աթէնքի համար չէր շնչեր. կ'նմանէր Սէտանէն առջի Ֆրանսացիներուն որ միայն Ֆրանսայի համար չէին ապրեր։ Ուստի որչափ Սպարտացիք անձնասէր, եսասէր էին, այնքան Աթենացիք այլասէր ու այլանուէր էին, կ'սիրէին ոչ միայն Աթէնք, այլ և ընդհանուր Յունաստան, եւ անոր մեծութեան ու փառաց կ'ցանկային որպէս զի անոր գլուխ ըլլալով աւելի եւս փառաւորուէին։ Իսկ Սպարտացիք դժգոհ չէին մնար եթէ բոլոր Յունաստան կոյտ մ'աւերակ դառնար եւ իրենք մնէին միայն և իշխէին անմրցակից ու միայնակ։

Երկու քաղաքներուն ոգւոյ եւ զգացմանց այսքան հակառակութիւնն աղէկ ճանչնալ պէտք է ճշգրիտ գաղափար առնելու համար Պեղոպոնեսական պատերազմին իրական պատճառին ու երեւոյթներուն վրայ։ Սպարտայի այս նախանձաբեկ եսասիրութիւնն ոչ միայն տեսնուեցաւ այս խնդրոյն մէջ, այլ և Հելլենաց պատմութեան գրեթէ բոլոր ընթացքին մէջ ի յայտ կուգայ խիստ տխուր կերպով։ Բաց ի Մարական պատերազմի ժամանակէն, ուրիշ ոչ մէկ հասարակաց վտանգի ատեն չմիացաւ երբեք մէկալ քաղաքներուն հետ ընդհանուր Յունաստանի փրկութեան կամ օգտին համար, այլ կամ չարեացակամ —այն է եսասէր— չէզոքութիւն մը պահեց, կամ մինչեւ անգամ հակառակ կողմը գտնուեցաւ և կամ իր եսամոլ ընթացքով ու ինքնուրոյն քաղաքականութեամբ խափանարար իսկ եղաւ։ Մինչ Աթէնք ընդհանրական ամէն ազնիւ գործերու ու փորձերու մէջ գտնուեցաւ միշտ կամ իբրեւ գլուխ կամ իբրեւ անկեղծ օժանդակ։ Եւ թէպէտ շատ անգամ վնասուեցաւ, բայց երբեք չհրաժարեցաւ իր սկզբունքէն ու զգացումէն։ Ասոր համար է թերեւս որ մինչ այսօր նա կ'պահէ իր գոյութիւնն եւ Նոր Յունաստանի ոստանն է։ Սպարտա վաղուց ի վեր անհետացած է աշխարհէ, ու պատմական անուն մ'է լոկ, որով Հելլենաց գահաժառանգին «Սպարտայի դուքս» տիտղոսն անուանական մակդիր մ'է միայն։ Յաջորդ յօդուածով կ'պատմենք թէ ի՛նչ ըրաւ Սպարտա, և ի՛նչպէս սկսաւ Պեղոպոնեսական պատերազմն որ վերջացաւ Աթէնքի առմամբը։

Մ. ՆԱԹ.

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴՆ, ինչպէս ծանուցինք, Եչ. չգումարուեցաւ և այսօր տեղի կ'ունենայ կէս օրէն 2½ ժամ յետոյ։

—Դեսպանք Եչ. առանձին գումարում ունեցան Աւստրիոյ դեսպանատան մէջ։ Նիստը տեւեց երեք ժամ։ Անգլ. դեսպան Սըր Ֆիլիփ Քըրրի թեթեւ տկարութեան մը պատճառաւ չկրցաւ ներկայ գտնուիլ։

—Վեց Մեծ Տէրութեանց հիւպատոսներն ալ Եչ. գումարուեցան Ֆրանսական հիւպատոսարանին մէջ։

ԻՏԱԼԵԱՆ Մարքօ-Բօլօ մարտանաւն Իզմիրէ Կրետէ գնաց։

ԹԵՍԱԼԻՈՅ մէջ ոչխարի տուրքն ուղղակի գանձելու համար, կայսերական կառավարութիւնն պէտք եղած հրամանները ղրկեց ամս. տեղական իշխանութեանց։

ՆՈՒԷՐ.— Նազիմէ Սուլթանուհին քանի մը հազար կտոր ճերմակեղէն նուիրեց ամս. վիրաւոր զօրաց։

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ.—Նաւային բժիշկ Իլիաս փաշա և քիմիագէտ Պոնկովսքի փաշա՝ իրենց ընտանեաց հետ երէկ Եըլտըզի հիւանդանոցն այցելելով, դարմանուող զօրաց որպիսութիւնն հարցուցին և 1700 ծրար ծխախոտ ու 72 աթոռ նուիրեցին վիրաւորաց համար։ Այս աթոռներուն թիւը 500 պիտի հասնի։

ԲԱՆԵԼԼԵՆԻԹ ընկերութեան երկու շոգենաւք՝ Իոնիա և Թրաքէ որք պատերազմի պատճառաւ մարտանաւի վերածուած էին, զինադադար կնքուած ըլլալով նորէն ընկերութեան վերադարձուեցան։

ԷՏՀԷՄ ՓԱՇԱ, կըսէ Իգտամ, Թեսալիոյ մէջ կալուածի տուրքերը քննելով հաստատեր է թէ գրուած կալուածատուրքերը ժողովրդեան կարողութենէն շատ վեր են։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ կառավարութեան կողմէ Պելժիա յանձնարարուած ձիու կազմածներու շինութիւնն աւարտելով մէկ մասն արդէն Սելանիկ հասեր է։

ՎՈԼՈՅԻ մէջ Հելլենաց կողմէ ծովը նետուած Քրուբի երեք խոշոր թնդանօթ ու 200 տուփ ռազմամթերք Էնվեր փաշայի կողմէ ծովէն կ'հանուին։

ԱԹԷՆՔԻ մէջ, կ'ըսեն Թուրք լրագիրք, կարգ մը անօթի դատարկապորտներ քաղաքին ամէնէն մեծ փուռին վրայ յարձակելով, հացերն աւարի առեր են։

ԲԱՐԻԶԻ գեղագործ մը բաւական քանակութեամբ վիրարուժական ծրարներ նուիրեց ամս. վիրաւոր զօրաց համար։

ԻԶՄԻՐԷ կ'գրեն թէ Գուշատասիի, Թիրէի և Պայընտըրի Մուսթահֆըզ զօրաց վաշտերը մէկ քանի օր առաջ Իզմիր ժամաներ են։

ՍԷՅՖՈՒԼԼԱՀ փաշա այժմ Տօմոքօ կ'գտնուի։

ԿՐԵՏԷ գտնուող և ապագային գտնուելիք Ֆրանսացի զօրաց համար, անցեալ շաբթու Լըվելեան հինգ հազար հրացան ղրկուեցաւ։

ՀԵԼԼԷՆՆԵՐԷՆ առնուած շատ մը թնդանօթ և 105 գերի Սէրֆիչէի ճամբով Սելանիկ տարուեր են։

ԵԱՆՆԱՅԷ կ'գրեն թէ, կ'ըսէ Հաֆըզ, մինչեւ զինադադար կնքուած է, սակայն Հելլէնք փոխանակ հանդարտ կենալու, հրոսակախումբեր կ'հանեն այլեւայլ կողմեր։ Մեցովայի ճամ Թուրդարան անուն տեղը 40ի չափ հելլէն հրոսակներ յարձակեր և անասուններն գողնալով շփոթութիւն հանել ուզեր են, բայց ամս. զինուորք հալածելով ետ մղեր են այդ հրոսակախումբը։

—Անցեալ շաբթու 800 ական հոգինոց վեց վաշտ Մանասդըրէ Եանեա ժամաներ են։ Նոյնպէս մեծ քանակութեամբ զէնք ու ռազմամթերք։

ԹՈՒՐՔ ԼՐԱԳՐԱՑ

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ ՀՆՈՒԱԳՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 18 յունիս. — Աթէնքէ կ'հեռագրեն անգլ. լրագրաց թէ Էտհէմ փաշա անձամբ կ'հսկէ Թեսալիոյ զինուորական կէտերուն եւ մանաւանդ Զէյթունի և Ֆուրքայի կիրճին մէջ մեծ ամրացներու շինութեան։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐՆԵՐԷ

15 յունիս

ԳԵՐԵԱՑ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Զէյթունէ յունիս 1/13 թուական հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ հետեւեալ օրը պիտի սկսէին գերեաց փոխանակութեան բանակցութիւնք։ Օսմանեանց ձեռքը կ'գտնուին 230 հելլէն գերի, որոց մէջ անկանոն զօրքեր ալ կան։ 200 ի չափ ալ միւս կողմը կան։

ԶԻՆԱԴԱԴԱՐ.—Հելլէնք կ'ըսեն թէ Թուրքերը տիրած են չորս գիւղի, որք ութ ժամ հեռու կ'գտնուին այն գիծերէն, զորս զինադադարը կնքուած ատեն գրաւած էին։ Թուրքերը կ'բողոքեն թէ Հելլէնք երկու զինուոր ձերբակալած են, յանիրաւի ամբաստանելով թէ չէզոք գօտիին մէջ գիւղ մը կողոպտած էին։

ՎՈԼՈՅԷ լուր կ'տրուի թէ հունձքն սկսեր է ի Թեսալիա։

ԿՐԵՏԷ.— Հանեայի շրջանակին ապստամբաց պատուիրակներն արտօնութիւն ուզեցին ծովակալներէն՝ այցելել միւս շրջանակաց պատուիրակներուն, որպէս զի համաձայնին ընդհանուր ժողովոյ գումարման վայրին վրայ, որ կամ Աքրոթիրի պիտի ըլլայ և կամ Արքօրօնա։ Պատուիրակները նաեւ խնդրեցին որ միջազգային նաւատորմէն նաւ մը զիրենք զէնքերովնին տանի կղզւոյն զանազան ծովեզերքն, ուր կ'ուզեն երթալ, որովհետեւ կ'վախնան թէ երկիրն ապահով չէ։ Խնդիրքնին ընդունուեցաւ։

— Միջազգային կանոնաւոր զինուորք անցեալ Բչ. պիտի սկսէին դուրս ելնել միջազգային դիրքերէն։ Իւրաքանչիւր ազգէ կէս կէս ջոկատ ճամբայ պիտի ելնէ՝ բանագնացի դրօշով։ Ապստամբներուն առաջուընէ լուր տրուեցաւ թէ այս արշաւանք խաղաղական է, այսուհանդերձ հրամանատարը կարգ մը բանակ պիտի տնօրինէ՝ անակնկալ մը տեղի չունենալու համար։

—Հանեայէ կ'հեռագրեն առ Սթանտարթ թէ Սահէլի Ֆրանսական իւղի գործարանին մօտ 75 նաւաստներ գրաւուեցան, որովհետեւ տեղացիք պատնէշներ բրած էին գործարանին պաշտօնէից դէմ։

—Անգլիացի և Իտալացի զօրաց խումբ մը կ'հսկէ Գանիայի քաղաքին նորոգութեանց աշխատութիւններուն վրայ, զորս կ'կատարեն իսլամ ու քրիստոնեայք։

—Ըստ Թայմզի, Կրետացւոց պատուիրակները մեծ մասամբ նպաստաւոր են բացարձակ կազմակերպութեան. միայն արեւմտեան նահանգաց պատուիրակներն ինչ ինչ պայմաններ կ'առաջարկեն։ Պատուիրակներն անցեալ Դչ. Արքօրօնայի Արմէնոր անուն տեղն ընդհանուր նիստ մ'ընելով, բացարձակ կազմակերպութեան սկզբունքին նախնական հաւանութեան քուէ են պիտի տային։

ՀԵԼԼԷՆ շոգենաւ մը տէրը խառն դատարանին առջեւ դատ բացաւ Խտիվին դէմ և իր շոգենաւը վար դրուելուն համար 26,000 ոսկիի վնասուց հատուցում կ'պահանջէ։

ՏՕՔԹՕՐ
ՏԻՐԱՆ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ
ԿՆԱԽՏԱԲՈՅԺ ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՅԺ
Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէն վերջ իր բնակարանը, Բերա, Շիշլի փողոց, թիւ 40։ 15—1

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՍԻՈՅ կայսեր նորածին աղջկան անունը դրուեցաւ Տադիանա։ Անդրանիկ աղջիկն Օլկա՝ ծնաւ 1895 Նոյեմ. 3ին։ Կայսրն ամուսնացած է 1894 Նոյեմ. 14ին։ Եթէ Ալեքսանդրովիչ մեծ դուքսը գահաժառանգ իշխան կը մնայ, ցորչափ Նիկողոս Բ. մանչ զաւակ չունենայ։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ մէջ դաշտային նոր ձեւ թնդանօթի մը փորձերը տեղի ունեցան վերջերս՝ ի ներկայութեան պատերազմական նախարարին եւայլն։ Այնչափ լաւ արդիւնք ունեցաւ որ ամբողջ թնդանօթներու փոփոխութիւնն հաւանական է։

ԱԹԷՆՔ կ'հեռագրեն թէ Հապէշստանի մայրաքաղաքէն մայիս 11/23 թուով առնուած լուրերու նայելով, իտալացի հազարապետ Նէրածինի, որ մայիս 5ին Հարրարէ ճամբայ ելած էր, 19ին Ատտիս Ապապա ժամաներ եւ մեծ պատիւներով ընդունուեր է Մենելիքի կողմէ։ Պաշտօնական բանակցութիւնք սկսեր են։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ գահաժառանգ իշխանին վիճակը նորէն ծանրացաւ։ Գերման բժիշկ Լէյտէն, որ Պերլին պիտի դառնար, Պուքրէշ պիտի մնայ։

ՍՈՒՏԱՆ.— Տօնկոլայէ Գահիրէ հասած վերջին լուրերու նայելով, Ապուհամէտի և Պերպէրի Տէրվիշներու պաշտպանները քիչ քիչ ետ կ'քաշուին և Օմտուրման կ'կանչուին։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔԷ կ'հեռագրեն թէ ընդծովեայ հեռագրաթելերու Ֆրանսական ընկերութիւնը Պրեսդի և Քէփ-Քոտի (Նիւ-Եորքի մօտ) միջեւ հեռագրական նոր թելի մը զետեղման ձեռնարկեր է։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Կալկաթայի մէջ պատահած երկրաշարժին պատճառաւ եւրոպացի ու տեղացի բազմաթիւ աղքատներ անպատսպար կ'գտնուին։ Ցնցումներն զգացուեցան նաեւ Պոմպայի, Սիմլայի եւ Մանիբուրի մէջ։ Տարճիլինկի մէջ, ուր ամէնէն աւելի աւերները եղաւ, բազմաթիւ տուներ փլան։ Պէնկալ-Ասամի երկաթուղւոյ գծին վրայ կառախումբ մը շրջեցաւ։

ԼՕԺԷՆԻ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՆ իր Դհէուլ (Ուղտաւորուչ, Սկովտական զինանշանին անունը.) գեղեցիկ զբօսանաւով Յունաստան հանդիպելուն, Աթէնքի փողոցէ մը կ'անցնէր, Հելլենաուհեաց Լէգէօնին պատկանող Ֆրանսացիք ոմանք, որք հոն շարուած էին, յարգանօք իրենց գլուխը բացին, և անոնցմէ մին, առաջ անցնելով, ըսաւ. «Տիկի՛ն, կուգանք այնպիսի պատերազմէ որ ձեր պատերազմին (70-71) չափ աղետալի եղաւ»։ —Կայսրուհին շատ յուզուեցաւ, կեցաւ, և քիչ մը դրամ բաշխել տուաւ իր դժբախտ հայրենակիցներուն։

ՍԻՄՖԼՐՈԲՈԼԷ կ'գրեն մայիս 30 թուով.— Կառավարիչը լուր առաւ թէ Պերտիանսքի մէջ մեծ աղէտ մը պատահեր է։ Ծովն այդ տեղի հրուանդանը քանդելէ յետոյ, նաւահանգստին հետ խառնուելով ձկնորսներու գիւղեր ողողուեր են։ Ջուրը ծովին առաւելագոյն բարձրութենէն չորս ոտք աւելցեր է։ Զոհերու թիւը շատ է։ Տեղատարափ անձրեւի մը պատճառաւ Պաղչէսէրայ քաղաքն ողողուեր է։ Գետակ մը յորդելով ջուրերը քաղաք արշաւեր են։ Վաճառատուներն ողողուած են և ապրանքները կորսուած։ Քասպիէտովի հարուստ վաճառատունն ողողուած է։ Քաղաքին ու շրջակայից մէջ վնասը խիստ մեծ է։

ՕՏԵՍԱՅԷ կ'գրեն յունիս 3/15 թուով թէ տասն օր տեւող հեղեղանման անձրեւներ անհաշուելի վնասներ հասուցեր են Ռուսիոյ հարաւային նահանգաց մէջ։ Դաշտերն ողողուած են։ Անընդհատ փչող սաստիկ հով մը խիստ ընդարձակ տարածութեան մը վրայ տապալեր է չքաղուած հունձքերը։ Բանջարեղինաց պարտէզներն եւ այգիներն ալ մեծապէս վնասուեր են։ Շատ վնասակար հետեւանք պիտի ունենայ օդին այս վիճակը, զի դեռ երբեք շաբաթ առաջ հունձքերը լաւ և առատ էին։ Օտեսայի նահանգին ու շրջակայից մէջ յունիս 2/14էն ի վեր անձրեւը դադրած ըլլալով յուսալի է որ փոթորիկէն ազատուած հունձքերը քաղուին։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ իշխանն ու իշխանուհին Եչ. Վիեննայէ անցնելով դէպ ի Լոնտոն ուղեւորեցան՝ ներկայ գտնուելու յոբելեանին։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կայսեր ի Բեդերսպուրկ ուղեւորութիւնն օգոստոս 20 էն յետոյ տեղի պիտի ունենայ, ըսել է որ Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահին այցելութենէն յետոյ պիտի երթայ։

ՀԱՎԱՅԻ հանրապետութիւնը Մ. Նահանգաց կցուելուն առթիւ, ինչպէս ծանուցինք, Ճաբոն բողոքած էր։ Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը ծանուցագրով մը պիտի պատասխանէ այս բողոքին։ Պիտի ըսէ թէ Հավայի, իբր անկախ պետութիւն, կարող է իր ճակատագիրն որոշել։

ԻՏԱԼԵԱՆ լրագիրք կ'ըսեն թէ Նաբոլիի իշխանին ու իշխանուհւոյն Լոնտոն երթալու առթիւ Բարիզ հանդիպիլը՝ պաշտօնական շրջանակաց մէջ համակրութեան նշան կ'համարին Իտալիոյ և Ֆրանսայի միջեւ եղած բարեկամական յարաբերութեանց։

ՍԻԱՄԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ Ժընէվ այցելելուն առթիւ տեղւոյն թերթ մը այսպէս կ'խօսի անոր վրայ.— «Մայրագոյն արեւելքի այս վեհապետ յիրաւի համակրելի անձնաւորութիւն մ'է, եւ իր անձնական արժանեօք շատ արժանի է իրեն եղած մեծարանքներուն ի Ժընէվ։ Անոնք որք այս օրերս պատիւ ունեցան Սիամի թագաւորին աւելի մօտ գտնուելու, կ'ըսեն թէ ոչ միայն կատարեալ ճէնդլմէն է այլ բարձր, բանաստեղծական ու ազնիւ հոգիի տէր։ Ինգէրլաքէնի Վիքդորիա պալատանքին հացկերոյթի միջոցին սա բաժակաճառն արտասանեց որ ցոյց կուտայ իր զգացումները Բնութեան մեծ տեսարաններուն համար ինչպէս նաեւ իր ընտանեաց համար ունեցած սաստիկ սէրը.— «Ձեզ կարող նկարագրել ինչ որ կզգացի երբ այս առտու շոգեկառքը կ'տանէր զմեզ Վէնկէրնալբ ու Կրինտէլվալտ։ Ծաղիկները, ծառերը, դաշտերն ու ձիւնով ու սառոյցով ծածկուած լեռները կ'խօսէին ինձ հետ հզօր լեզուաւ մը, որ ուղղակի սրտիս ազդեց, այնչափ որ բուն իսկ իմ հայրենեացս յիշատակներէն յափշտակուեցայ։ Դաշնակցութեան խորհրդոյ եւ Պէռնի նախագահներն, որք իմ երկու կողմս նստած էին, կրնան ձեզի ըսել թէ ո՛րչափ թաղուած էի մտածմանցս մէջ։ Երբ ձեր երկրին վրայ կ'աքանչանայի, միեւնոյն ատեն կ'մտածէի ընտանեկան յարկիս վրայ, թագուհւոյս վրայ որուն ներկայութեան պէտք ունէի որպէս զի երջանկութիւնս կատարեալ ըլլար։ Եթէ թագուհիս կրնար ինձ հետ վայելել հաճոյքն որ ինձ կ'ընծայէ ձեր երկրին աննման գեղեցկութիւնը, կարծեմ թէ ամբողջ օրը մարգագետնին վրայ պիտի մնար ծաղիկներ քաղելու։» Սիամի թագաւորը Ժընէվի մէջ ճամբան խեղճ ծերունի մը տեսնելով գլխարկն հանեց և ըսաւ իր քով գտնուողներուն. «Ծեր է. ես երիտասարդ եմ. ինձ կ'վայլէ որ առաջ բարեւեմ զայն։» Սիամի թագաւորը Ժընէվէ մեկնելուն 1500 փր. նուիրեց աղքատաց և բարենպատակ հաստատութեանց։

ՍԻՒԷԶԻ ջրանցքէն 1896ին անցնող նաւերու թիւն է 3,409, մինչդեռ 1895ին էր 3,434։ Այդ նաւերու 2162ն անգլ. են, 322՝ գերման, 230՝ իտալեան, 218՝ Ֆրանսայի, 200՝ Հոլանտայի 71՝ Աւստրիոյ, 62՝ Սպանիոյ, 47՝ Ռուսիոյ և 87 զանազան ազգերու։

ՏԱՆՑԻԿԻ մէջ կոթող մը պիտի կանգնուի ի յիշատակ այն ռուս զինուորականաց որք մեռան այս քաղաքին պաշարման միջոցին 1734—1806—1813ին։ Այս կոթող կրանիդ քարէ պիտի ըլլայ. մէկ կողմը դուրս ցցուած խաչ մը պիտի քանդակուի վրան Ս. Գէորգի պատկերով։ Աջին տակ սա արձանագրութիւնը պիտի քանդակուի.—«Ի յիշատակ այն զինուորաց որք ինկան Տանցիկի պաշարումներուն 1734-1806—1813ին»։ Կոթողի շինութիւնը պիտի աւարտի աշնան։

ԿՈՒԱԴԻՄԱԼԱՅԻ ՀԱՆՔԵՐԸ.—Ճարտար երկրաչափներ ու երկրաբաններ քննելով Կուադիմալայի (Ամերիկա) հողն, հաստատեցին թէ զանազան տեսակ շատ հարուստ հանքեր կ'պարունակէ։ Բայց տեղացիք մինչեւ հիմա շատ քիչ շահագործած են, որովհետեւ նիւթական մեծ դժուարութիւնք կան և հաղորդակցութեանց ճամբաները կամ գէշ վիճակի մէջ են և կամ բնաւ չկան։ Ամէնէն աւելի կան ոսկիի, արծաթի, պղնձի, կապարի, երկաթի, արծաթի, ծծումբի եւ այլ հանքեր. նոյնպէս մարմարի, շնչաքարի (բօմզա) կայծքարի եւայլն։

ԱՆԴՐԱՍԻԳԵՐԵԱՆ երկաթուղւոյ շինութեան աշխատութիւններով հաստատուեցաւ թէ Թրանսպայքալի մէջ խիստ շատ տեղեր հողը ամբողջ տարւոյն մէջ միայն կերպով սառած է։ Կան տեղեր ալ ուր ձիւնը սովորական է եւ հողը կ'պաշտպանէ սառելէ։ Պայքալի արեւմտեան կողմը՝ Նհամար Տիւպանի շրջակայ երկրին մէջ, որ բարձր դիրք ունի, հողը չի սառիր, շնորհիւ ձիւնին որ սեպտեմբերին եւ երբեմն իսկ օգոստոսին կ'սկսի տեղալ։ Քրասնոյարսքի և Մարիինսքի միջեւ կայ տեղ մը որ հողը մինչեւ երեք մետր խորութեամբ սառած է. եթէ ամառը ջուր առնելու չկտրեն, սառոյցն ամառ ձմեռ կ'մնայ. շատ տեղերու մէջ ալ ուր հողը միշտ սառած է, կարծրացած մասին թանձրութիւնը շատ չէ, բայց բաւականութիւն չկայ։

ՀՆՈՒԱԳՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 17 յունիս. — Երեսփ. ժողովը մերժեց առաջարկութիւն մը որ կ'պարտաւորէր Ֆրանսայի Պանքան երկու ստորագրութեամբ առեւտրական թուղթերն ընդունելու (Մինչեւ հիմա երեք ստորագրութեամբ թուղթերը միայն կ'զեղչէր)։

—Մ. Ֆէլիքս Ֆօռի Ռուսիա ուղեւորելու պատրաստութիւնք սկսան։

—Սեւ Լերան իշխանին որդին այցելութիւն տուաւ Մ. Հանոթոյի։

ՎԻԵՆՆԱ.— Սիամի թագաւորն իջ ժամանեց։

ՄԱՏՐԻՏ.— Զօր. Ուտֆորտ Մատրիտի ամերիկեան դեսպան անուանուեցաւ։

ԲԷՇԹԱ.— Երեսփ. ժողովն օրէնք մը քուէարկեց որով Բէշթայի մէջ զինուորական ակադեմիա մը կ'հաստատուի։

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ ՀՆՈՒԱԳՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 18 յունիս.— Իտալիոյ գահաժառանգ իշխանն ու իշխանուհին, որք յոբելեանի հանդէսին կերթան, անպաշտօն կերպով Բարիզ ժամանեցին Մ. Ֆէլիքս Ֆօռի այցելութիւն տուին։

ԼՈՆՏՈՆ.— Պարսից Շահին յԵւրոպա ուղեւորութիւնն յետաձգուեցաւ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Գերմանիոյ կայսրուհին Բէնի եղերքը գնաց օդափոխութեան համար։

ԲԱՐԻԶ.— Դիւանագիտական ակմբոց մէջ մասնաւոր կարեւորութիւն կ'տրուի այն առաջարկութեանց զորս Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարը Բարիզի դեսպանին միջոցաւ ըրաւ՝ Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ յարաբերութիւններն աւելի զօրացնելու համար։ Անցեալներն Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի յարաբերութեանց համար ալ այս կարգի ձեռնարկ մը եղած էր։ Թէեւ ասոնք նախափորձեր են, սակայն Բարիզի, Լոնտոնի եւ Հռոմի դահլիճներուն ցոյց տուած միտումներուն նայելով կարեւոր դէպք մը կ'համարուին։

ԼՈՆՏՈՆ.— Սփիթհէտի նաւարշաւին մասնակցելու համար յարկեր կ'պատրաստուին Բորտսմութի նաւային վարժարանին մէջ։ Ասոնց սեղան մը պիտի տրուի յունիս 13/25ին։ Իտալիոյ գահաժառանգ իշխանն ու իշխանուհին Չէսդըրֆիլտ Հաուզի յարկերէ միայն մէջ պիտի բնակին։

Կ. ՊՈԼԻՍ.—Պուլկարիա զինուորական բազմազան ապսպրանքներ ըրաւ եւրոպական գործարաններու։

ՏՕՔԹՕՐ
ՀՐԱՆՏ Պ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Բէնսիլվանիոյ Համալսարանէն պատուական յիշատակութեամբ վկայեալ, Ֆիլատելֆիոյ մէջ իր արուեստը գործնական փորձառութեամբ կատարելագործելէ ետքը, հաստատուած է ի Բերա, Ղալաթա-Սէրայի դիմաց, ԹԱՏՐՈՆ ՓՈՂՈՑ Թ.— 1, ուր կը գտնուի կիրակիէն զատ ամէն օր ժամ 9—12 և 1—5 (ըստ Ե.)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ իր տան մէջ ընդունեց այցելութիւն Յովհաննէս էֆ. Ալլահվէրտիի և Օր. Բաքի, որ, ինչպէս գրած ենք արդէն, իր սեփական միջոցներով հայ որբերու համար հաստատութիւն մը հիմնել կ'խորհի։

—Հաճընէն առնուած թղթակցութենէ մը կ'իմանանք թէ միաբան Ցակոբ Վարդ. Կէօնիւլեան փոխանորդ Կիրակոս Եպս.ի կողմէ Հաճըն ղրկուած է, առաջնորդական փոխանորդի պաշտօնով։

—Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն մէջ առժամապէս պաշտօնավարելու համար Պատրիարքարանէն ղրկուած են երկու վանքական քահանաներ, Տ. Գարեգին և Տ. Զաքարիա, որք Մայր-Եկեղեցին կ'գտնուէին։

—Տնտես. Խորհուրդը կեդր. Սնտուկի տարապայման անձկութիւնն աչքի առջեւ ունենալով, դիմած է Ազգ. Վարչութեան և 800 ոսկւոյ փոխառութիւն մ'ընել առաջարկած է։

—Ս. Պատրիարք Հայրը վաղը կամ անձամբ և կամ Ներկայացուցիչով մը պիտի մասնակցի Թալասիոյ անկլիքան մատրան մէջ կատարելի հոգեւոր պաշտամունքին՝ Թագուհւոյն յոբելեանին առթիւ։

—Կ'լսենք թէ Խառն Ժողովն իր վերջին նստին մէջ Բերայի Գերեզմանատան խնդրովն ալ զբաղեր է։

—Պրուսայէ թղթակից մը նամակ գրելով մեզ, կ'հարցնէ թէ «ինչո՞ւ համար Արեւելեան Որբանոցին 100ի չափ տղաքը միայն Զատկին բերուեցան Ազգ. Եկեղեցին, և անկէ ետքն ո՛չ ևս, մինչ ամէն կիրակի ժողովարանի արարողութիւններուն ներկայ գտնուիլ իրենցմէ կ'պահանջուի։ Ինչ հարկ Գերմաններէ և Ամերիկացիներէ հաշիւ պահանջել, որք վերջապէս Հայ չեն, և Հայուն կրօնական և ռոհմային զգացման եթէ հաղորդ չըլլան, այնքան զարմանալի չէ զուցէ։ Բայց Պաղտասարեան էֆ. ուզիմ և զգայուն Հայ մ'է, հայ-բողոքական մը, և հարկ չկայ իրեն բացատրելու Ս. Պատրիարք Հօր Եղյարբերականին իմաստը։ Բայց թո՛ղ թէ իր Որբանոցն ընդունած որբերուն Հայ. Եկեղեցւոյ դաւանանքն ուսուցանել տայ, Պաղտասարեան էֆ. ո՛չ իսկ կիրակիէ կիրակի Հայոց Եկեղեցին կը ղրկէ զանոնք, զիջում մը զոր չատ անգամ օտար Միսիոնարներն անգամ կ'ընեն արդէն։ Ի՞նչ է այս զանցառութեան պատճառը, կարելի՞ էր իմանալ Արեւելեան Որբանոցին համակրելի Տնօրէնէն։»

— Խասգիւղի բարեջան Թաղ. Խորհուրդն աղջկանց վարժարանը փոխադրած ըլլալով նոյն իսկ Ս. Ներսեսեան վարժարանի շէնքին մէջ (վերի յարկ), մինչեւ հիմա աղջկանց վարժարանի շէնքին համար վճարուած տարեկան 2,000 դրշ.ի չափ ծախքը խնայեր է թաղային սնտուկին։ — Խասգիւղի Աղքատախնամին կողմէ կը գրեն մեզ թէ կարօտեալներուն թիւը խիստ մեծ է տակաւին, իսկ անոնց օգնելու եռանդը չատ և չատ պակսած ըլլալով, Աղքատախնամին սնտուկը տարապայման նեղութեան մէջ է։ Ամէնէն մեծ դժուարութիւնն է խեղճերուն գործ գտնել, կամ գէթ իրենց աչքի գործերուն մէջ զանոնք վերահաստատել։ Եթէ, կ'ըսեն, Ս. Պատրիարք Հայրն հաճէր բարեխօսել, կան մանր մանր կարգ մը ասպարէզներ որք դարձեալ կրնան բացուիլ կարգ մը սակաւապէտ և հաւատարիմ աշխատաւորներու առջեւ։ Եթէ անգամ մը լսուէր թէ այս պարապ պտըտողներ գործ կրնան գտնել ըստ առաջնոյն, աւելի չատ պիտի ըլլան «արտասահմանի Խասգիւղէն» (այսինքն՝ Վառնայէն) դարձողները։

—Վերադարձող գաղթականներուն որոշուած վերջին պայմանաժամուն լրանալուն պատճառաւ, չաբթուս մէջ չատ չեղան դարձողները։ Բայց կ'լսենք թէ իրենց գտնուող տեղւոյն օսմ. հիւպատոսներէն օրինաւորապէս տեսնալ անցագիր ունեցողներ տակաւին թոյլտուութիւն կ'վայելեն և կ'ընդունուին. միայն առանց անցագրի դառնալ ուզողները դժուարութեան կ'մատնուին։ Վերջին չաբաթներու մէջ ևս դարձողներէն այն գաւառացիք որք որոշ գործ մը չունին Կ. Պոլսոյ մէջ, ուղղապէս Փոքր Ասիա իրենց բնագաւառը ղրկուեցան։

—Հայ-հռոմէական համայնքեան մէջ Պատրիարքական Փոխանորդն այլապէս կարեւոր անձնաւորութիւն մ'է քան մեր մէջ։ Անձին փոխանորդութիւն չէ անոր պաշտօնը։ Աթոռին փոխանորդն է. առաջիկայ տեղապահն է. ամէնէն հաւանական Պատրիարքցուն է, նա։ Ուստի, անոր ընտրութեան համար մասնաւոր ձեւակերպութիւն կայ։ Նախ համայնքութեան Ընդհանուր Ժողովը կ'գումարի, որ բաղկացած է թէ՛ աշխարհական և թէ եկեղեցական անդամներէ։ Այս ժողով եռանուն ցանկ մը կ'պատրաստէ, որ կ'Ներկայացուի Ս. Պապին հաւանութեան։ Ցետոյ այն երեքէն մէկն ընտրելու համար քուէ կ'խնդրուի Թեմական եպիսկոպոսներէն։ Պոլիս գտնուող եպիսկոպոսք Պատրիարքին նախագահութեամբ կ'գումարուին, և անոնք ալ իրենց քուէները միացնելով դուրսէն եկածներուն հետ, կ'ընտրուի Փոխանորդը «Սինոդով»։ Այժմ ընտրելիներն են Տ. Պօղոս Գերապայծառ Գադրիկեան, Տ. Սահակ Վ. Ճիվմէճեան և Եպիսկոպոս Թերզեան, Առանայի առաջնորդը։ Տ. Սահակ Վ. առժամապէս կը վարէ Փոխանորդարանի գործերն ի Ղալաթիա։

—Տ. Մկրեան Հօր յօդուածը, զոր այսօր հրատարակած ենք յրագրոյս Ա. երեսին մէջ, մեզ ղրկուած էր Ապրիլ 21 ին։ Բայց ինչ ինչ պատճառներով, այսօր միայն հրատարակումը պատշաճ դատուած է։

—Լազարեան ընտանիքն հետզհետէ կ'ռուսանայ։ Ռուս թերթերէն կ'իմանանք թէ իշխան Աբամէլիք Լազարեան նշանուեր է իշխանուհի Մարիա Տեմիտովա Սէն-Տոնատոյի, որ հանգուցեալ իշխան Սէն-Տոնատոյի դուստրն է և իշխանուհի Եղիսաբէթ Դրուբեցքոյի թոռնուհին։ Լազարեաններն անպատճառ իշխանական ընտանիքներու հետ խնամութիւն հաստատելը միտքերնին դրած ըլլալով, Ռուսիոյ ամէնէն երեւելի Հայ ընտանիքները կ'երեւի թէ պզտիկ կ'տեսնեն, որով՝ մեր կարծիքով՝ անուամբ միայն Հայ մնացած են։ Հայութիւննին աւելի աղէկ ծածկելու համար անանկ աւանդութիւն մ'ալ չինած են թէ իրենք Դաւիթի ընտանիքէն սերած ըլլան։ Ֆիգարօ ալ վերջերս կ'յիշէր այս աւանդութիւն, իբրեւ առհասարակ ընդունուած աւանդութիւն մը յիշեալ մեծահարուստ ռուսահայ ընտանիքին նկատմամբ։ Երբ իրենց է՛ն մեծ գերդաստանն այս օրինակը կուտայ վերէն, զարմանք չէ որ ռուսահայ մեծ ընտանիքներ բնաւ չեն քաշուիր խնամութիւններ հաստատելու ռուս ժողովրդին հետ։

—Կ'լսենք թէ չաբթուս ընտանեօք Ռոտոսդօ գացեր է Տքդ. Մինէճեան, որ հոն կ'հաստատէ իր բնակութիւն, հայաշատ միջավայրի մը մէջ։ Մեք միշտ ուրախ կ'ըլլանք երբ լսենք թէ բարձր դաստիարակութիւն ստացած անձեր, ինչպէս բժիշկ, փաստաբան, ճարտարագէտ, գաւառային կեդրոններու մէջ բնակութիւն հաստատել կ'յօժարին։ Տքդ. Մինէճեան մայրաքաղաքիս բժշկական դասուն կարող եւ պատուաւոր անդամներէն մէկն է, որ կ'յուսանք թէ ամէն յաջողութիւն պիտի վայելէ Ռոտոսդոյի մէջ։

—ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆ իր երէկի նստին մէջ, որ տեղի ունեցաւ ատենապետութեամբ Տքդ. Թորգոմեան էֆ.ի, զբաղեցաւ սա խնդիրներով.— 1. Ս. Փրկչեան Որբանոց-Նախակրթարանի ուսմանց ծրագիրը Նորընտիր Խնամակալութեան միջոցաւ պատրաստուած և ներկայացուած ըլլալով, Խորհուրդն յանձնեց զայն իր անդամներէն Գուրգէն Ցակոբ էֆ.ի ի նախաքննութիւն։ 2. Ուշադրութեան առնելով Էթ Մէյտանի ազգ. Նախակրթարանի փակ վիճակն, որոշեց առաջարկել Տնտես. Խորհրդոյ որ հաճի կարգադրութիւն մ'ընել Մայր-Եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդին հետ, վերաբանալու համար նախակրթարանը։ 3. Գասըմ Փաշայի Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ ներկայացուած մէկ յայտագրէն ցաւօք սրտի տեղեկանալով որ թաղին երկսեռ նախակրթարանաց համար իր կողմէ նշանակուած այցելու բժիշկն՝ Տքդ. Նշան էֆ. Այվազեան յարմար չէ հաճած ստանձնել իրեն յանձնուած պաշտօնն, որոշեց անոր տեղ այդ նախակրթարանաց այցելու բժիշկ կարգել կայս. ծովային հիւանդանոցի վիրաբոյժներէն Տքդ. Նազարեան պէյ։ 4. Խորհուրդը Գարակէօմրիւկի Խնամակալութենէն, ինչպէս նաեւ Գարթալի, Սկիւտար Իճատիէի ու Ենի Մահալլէի թաղերէն եկած տեղեկագրերէն գոհութեամբ տեղեկացաւ թէ նոյն թաղերու ազգ. վարժարանաց համար կարգեալ բժիշկները՝ Տքդ. Տամլաեան և Տքդ. Թէրզեան էֆ.ք սիրայօժար ստանձնած են իրենց պաշտօնն և գործի ձեռնարկած։ 5. Խորհուրդն ասկէ առաջ Գատըգիւղի ազգ. վարժարանաց վիճակին վրայ տեղական քննութիւն մը կատարելու պէտքն զգացած և պաշտօն յանձնած էր իր անդամներէն Ցակոբ Գուրգէն և Բէրէստէճեան Պօղոս էֆ.ներու կատարել այդ քննութիւն։ Խորհուրդը լսելէ յետոյ քննիչ էֆ.ներու տեղեկագիրն, որոշեց ըստ այնմ իր յանձնարարութիւններն հաղորդել յիշեալ Թաղ. Խորհրդին։ 6. Արապկիրի քահանայից դասուն կողմէ հասած գրութենէ մը տեղեկանալով որ վիճակին ազգային վարժարանները պէտք ունին դասագրքերու, որոնց խնդիրն յանձնարարել դասագրոց հայթայթման Մասնախմբին։ Խորհուրդն զբաղեցաւ նաեւ 10ի չափ կրթական վանական խնդիրներով։ Ցաջորդ նիստն յառաջիկայ ուրբաթ (13 Ցնս.) առաւօտեան ժամ 1 1/2ին, Բերայի Արհեստանոցին մէջ։

—Պաշտօնական ծանուցում Տնտես. Խորհրդոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան. —Մայր եկեղեցւոյ 1896—97 միամեայ մատակարարութեան հաշուեցոյցն ըստ օրինի Տնտես. Խորհրդոյ ներկայացուած և անոր յայ և նման մի օրինակին կախուած է յիշեալ Ս. եկեղեցւոյ բակին ի տես թաղեցւոց։ Կ'հրաւիրուին Պատ. թաղեցիք որ նոյն հաշուեցոյցին վրայ եթէ որ և է բողոք կամ դիտողութիւն ունին, գրաւոր ներկայացնեն Տնտես. Խորհրդոյ, թուականէն մինչեւ 21 օր պայմանաժամու մէջ։ Որոշեալ պայմանաժամին լրումէն յետոյ որ և է բողոք կամ դիտողութիւն անլսելի պիտի մնայ։

Ցառաջիկայ Բչ. աւուր Ս. Հռիփսիմեանց տօնին առթիւ, Թաղիս եկեղեցւոյ տօնախմբութիւնն ու կառուցման տարեդարձն ըլլալով, Քարոզիչ Տ. Մկրտիչ Եպս. Վեհապետեան հանդերձեալ է յառաջիկայ 8 Ցունիս կիրակի առաւօտ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցանելով հոգեւորապէս մխիթարել բարեպաշտ ժողովուրդն, և յաւարտ Պատարագին հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել եկեղեցւոյ հիմնադիր բարերարաց ննջեցելոց համար։ Հանդիսաւոր ժամերգութիւն եւ Ս. Պատարագ պիտի մատուցուի նաեւ յիշեալ Բչ. առաւօտ եւս։

Ի Դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ Պէօյիւքտէրէի

Ատենադպիր	Ատենապետ
Գ. Ս. Քէօսէեան	Հ. Ց. Այտաճեան

«ԲՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Պօյաճը գիւղ. Տրուած պատասխանն ապացուցական չէ։ Պէտք է որ խնդրոյն տեղեակ մէկը Խմբագրատուն Ներկայանայ, քանի մը կէտերու վրայ բացատրութիւն հաղորդելու։ Անկէ ետքը կրնայ գրուիլ պէտք եղածը։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԵԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը միջօրէին նոյն մզկիթն երթալով, ուրբաթու աղօթքը կատարեց և յետոյ կայս. Պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կ'գտնուէին սպանիական դեսպանը, պապական նուիրակն, ամերիկեան դեսպանատան գործակատարը, պուլկարական գործակատարն և ուրիշ օտարազգիներ։ Ներկայից ոմանք սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

ԷՕԺԷՆԻ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՆ.—Կայս. Միկնապահ Ահմէտ Ալի փաշա հիւրամեծար կարգեցաւ Էօժէնի Կայսրուհւոյն։

ԷՏԻՐՆԷԷ կ'գրեն մեզ յունիս 4 թուով.— Թէեւ ասկէ առաջ յորդած գետերու ջուրերը քաղաքիս և շրջակայից 100,000 ոսկիէ աւելի վնաս հասցնելէ յետոյ, հազիւ իրենց տեղերը քաշուած էին, ահա, չաբաթ գիշեր յանկարծ Մարիցա, Արտա և Թունճա գետերն առաջուընէ աւելի սաստկութեամբ յորդելով՝ քաղաքիս ցած մասերն, արուարձաններն ու շրջակայ գիւղերն այնպէս ողողեցին որ գիւղերու, քանի մը գիւղաքաղաքներու եւ նոյն իսկ երկաթուղւոյ կայարանին հետ հաղորդակցութիւններն ընդհատուեցան։ Ամէնէն ծերերն ալ այս սաստիկ յորդում չեն յիշեր, թէեւ ասկէ 35-40 տարի առաջ՝ քիչ պակաս ողողում մը պատահեր, բայց մէկ երկու օրուան մէջ անցեր գացեր է, և ոչ թէ հիմակուանին պէս չաբաթներով մնալով տուներ փլցուցեր, հունձքեր փճացուցեր, գոյքեր անհետացուցեր, կեանքեր կորզեր և ահ ու սարսափ պատճառեր է։ Թէեւ կառավարութիւնն ու թաղապետութիւնն արկածեալներու կ'օգնեն, ուտելիք կ'բաշխեն, սակայն ամէնուն և ամէն կողմ հասնիլ անկարելի է։ Նիւթական վնասք անհամար են. թշուառութիւն ու խեղճութիւնն աննկարագրելի են։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐ.— Սելանիկէ կ'հեռագրեն թէ, կ'ըսէ Մոնիթէօռ, Պուլկարիայէ եկող մի քանի անձեր օսմանեան հողը մտեր են ողողմանց հետեւանօք։ Հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուեր են բարեկարգութիւնը պահպանելու։ Մի քանի կէտերու վրայ պահակատուներ հաստատուեր են։

ԵՐՐՈՊԱԿԱՆ թղթատարն երէկուընէ սկսաւ կանոնով փոխադրուիլ Մուսթաֆա Փաշայէ Էտիրնէ։

ՃԻՏՏԷԻ մէջ երէկ 3 ծաւացի մեռան ժանտախտէ։

—Կայս. կառավարութիւնն որոշեց երկու շոգենաւ յատկացնել Ճիտտէ գտնուող օսմ. հպատակ ուխտաւորները փոխադրելու։ Շոգենաւք Թուրի մաքսանոցն երթալով, ուխտաւորներն անկից իրենց տեղերը պիտի տանին։

ՄԵՐՍԻՆ—Ատանայի երկաթուղւոյ ընկերութեան վարչական խորհրդոյ նախագահ Պառոն Վանտեօվր առաջարկած էր այս գիծը մինչեւ Օսմանիյէ երկարել, մինչեւ Եումուրթալըք ճիւղ մը չինել, ի հարկին գիծն երկարել մինչեւ Գոնեայի Էրէյլի գաւառակն և Մէրսինի մէջ նաւահանգիստ մը չինել և իրենց տրուելիք մենաշնորհին համար Ընկերութիւնը նախամեծարութիւն ունենայ ուրիշներու վրայ։ Այս առաջարկութիւն Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան եւ Սպարապետի Դրան կողմէ քննուելով, ինչ ինչ փոփոխութիւններ ընել որոշուեր եւ նախամեծարութեան համար տասը տարի պայմանաժամ առաջարկուեր է։

ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ դեսպանատան Թարապիայի ամարանոցին մատրան մէջ վաղն առաւօտ գոհաբանական աղօթք պիտի կարդացուի Թագուհւոյն յոբելեանին առթիւ։ Նմանօրինակ պաշտօն մ'ալ Բերայի անգլ. Մեմորիըլ Զըրչ եկեղեցին պիտի կատարուի։

ԾԽԱԽՈՏ. — Ռէժիի շոգենաւերէն մին անցեալ օր Ֆաշայի առջեւ նաւակ մը բռնեց որուն մէջ 1600 օխա փախուստ ծխախոտ կար։

ԴԱՄԹԷՄՈՒՆԻՒԻ կուսակալին կնոջ նախագահութեամբ քաղաքին մէջ յանձնաժողով մը կազմուելով, հանգանակութեան ձեռնարկուեցաւ ի նպաստ Կրէտէի կարօտելոց։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Խորհուրդն իր նախընթաց աւուր նստին մէջ որոշեց խնդրել Բ. Դռնէն որ շոգենաւ մը յատկացնէ բժշկական յանձնաժողով մը ղրկելու համար ի Ճիտտէ, ուր այս պաշտօն կ'ճարակի ժանտախտն։ Այս շոգենաւ բնաւ յարաբերութիւն պիտի չունենայ ցամաքին հետ։

ՎԱՆԱՅ ծովուն վրայ շոգենաւ բանեցնելու խնդիրն ի մօտոյ իրականութիւն պիտի գտնէ։ Անատոլուի ընդհ. քննիչ Շաքիր փաշայի այս մասին մատուցած տեղեկագրին քննութիւնն աւարտած ըլլալով, որոշուած է արքունի նաւարանին մէջ պատրաստել պէտք եղած շոգենաւերը։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ երկու մարտանաւեր Իզմիր հասնելով, թնդանօթով ողջունեցին օսմ. բերդը։

Մ. ՕՊՊԻԱՆՕ, Օսմ. Պանքայի տնօրէնի օգնականն, իր նորապսակ կնոջ հետ երէկ մայրաքաղաքս վերադարձաւ Բարիզէ։

ԽԱՆԵԱՑԷ կ'գրեն թէ անընդհատ անձրեւ կ'տեղայ։ Պատերազմին պատճառաւ հունձքերը փճացած են Բրէվէզայի և Երկէրիի մէջ։

ՄԵԾ-ՆՈՐ-ԳԻՒՂԷ մեզ կ'գրեն մայիս 25 թուով.— Գիւղի ժողովուրդն՝ անուանի է իր չարքաշութեամբ, իր անդադար աշխատութեամբ. իրեն յատկացուած գետինն ընդարձակած է շրջակայ գիւղացիներէ հետզհետէ բրած գնումներով և ծածկած է ամբողջովին այգիներով, պարտէզներով ու ծիթաստաններով։ Նոր-Գիւղային, առոնց մէջ ծնած, անոնցմով սնած է. իր կեանքն ու հոգին են անոնք. ցաւալի պարագայ՝ արհեստ եւ առեւտուր, ինչպէս նաեւ գիտութիւն գրեթէ բնաւ կարեւորութիւն չունին իրենց համար. սակայն հիմակ այգի, պարտէզ, ծիթաստան գրեթէ մահագոյժ հիւանդութենէ մը բռնուած՝ իրենց յանցաւ սաղարթներովն օրհասականի մը սխրութիւնն ունին. այդ ընդարձակ կանաչութեան յաջորդած է լայն դալուկ մը։ 7-8 ամիս յառաջ թէպէտ խաղողի բերքը վլին ոչնչացած կ'նկատուէր, սակայն ծիթենիներն՝ իրենց կայտառ պտուղներու ծանրութեան տակ խոնարհած՝ կ'խոստանային լիալիր պակասը լեցնել. բայց ահա նոյեմբերի սկիզբն, յանկարծ հիւսիսէն սեւ ամպեր ու բուռն հով մը փճացուցին իր յոյսն ու երազներ, գրեթէ չորցուցին ծիթենիները, փճացուցին պտուղները, կիսեցին քանակութիւնը պտուղին՝ ինչպէս նաեւ արժէքին. ժողովուրդն իրեն պարտքին վրայ նոր պարտքեր դիզեց, այգիներուն մեծ մասն ալ զերծ չմնացին, չորցան փճացան։ Խաղողն որուն վրայ է կեդրոնացած ամէն յոյս, անոր ալ բոլորովին փճանալուն երկիւղները կ'չատնան հետզհետէ։ Մինչդեռ ամէն տարի, երկինքէն կաթիլ մը անձրեւ իջնելու համար հոկումներ կ'ընէինք, այս տարի 2 ամիսէ ի վեր անընդհատ կ'անձրեւէ. այսքան երկարատեւ անձրեւ մահ է թթենիներու համար. չերամն ալ կարճ կեանքն աւելի կ'սիրէ. 10 օր առաջ արդէն ժողովուրդն իր չերամին մէկ մասը թափեց. վերջին տեղացող անձրեւներէն տերեւներուն մէկ մասն ալ փճանալով, խեղճ գիւղացին ստիպուեցաւ մաս մ'ալ թափել. տեսնենք քանի մը օր վերջ բոլորովին պիտի չթափէ՞, եւ մնացած չերամները խոզակ պիտի տա՞ն։ Երեւակայեցէ՛ք թշուառութիւնն եւ յուսահատութիւնն, եթէ մնացած կէս չերամն ալ չյաջողի. ի՛նչ պիտի ընէ աղքատն. առածը չասուած, չի կըրնար նորէն ուզել, եւ ունեցող ալ չկայ արդէն։ Շաբաթ մը յառաջ զարհուրելի դէպք մը պատահեցաւ Ս.՝գիւղիս ազգայիններէն՝ Թո-ոս Շարապխանեան անուն անձն իր զաւկին՝ ու փեսային հետ, որոնմէ մը պահուն, ձիով առճապարանօք դաշտէն տուն վերադարձած ատեն, ձին և ձիաւորն չանթահար եղան։ Այս տողերը գրելու վրայ էի, երկինք սեւ ամպերով ծածկուեցաւ, որուն յաջորդեց սոսկալի տեղատարափ մը. ամբողջ փողոցները ջրով ողողուեցան և անանցանելի դարձան։ Մարդ մը տերեւի փէշին չալակն՝ առուէն անցնելու պահուն քշուեցաւ հոսանքէն 30—40 քայլ. բայց ազատուեցաւ։

ՌՈՊԵՐԴ ՔՈԼԷՃ

Վերջին յորդոր առ ընթացաւարտս, կիրակի, 20 յունիս (Ն. Տ.), կէս օրէն առաջ, ժամ 10 3/4 ին։

Ամավէրջի հանդէս, չորեքշաբթի, 23 յունիս, կէս օրէն վերջ, ժամ 3ին։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Երէկ առաւօտ որչափ որ Քոնսոլիտը 16 փր. բացուեցաւ և քիչ յետոյ 14 փր.ի իջաւ, սակայն միջօրէին Բարիզէ եկած հեռագիրը 77 սանթիմ ծանուցանելուն պատճառաւ, մինչեւ 21 փր.ի բարձրացաւ. իսկ այս առաւօտ Բարիզի հեռագիրն աւելի բարձր գալուն պատճառաւ 27 փարա բացաւ և Երկաթուղին 107.5 փր։

ՓԱԿՈՒՄ		
Օսմ. քոնսոլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.		23 20
Ամէնէն բարձր գին	»	23 21
Ամէնէն վար գին	»	23 14
Ռումէլիի երկաթ. գոց. փր.		107 25
Ամէնէն բարձր գին		107 37 1/2
Ամէնէն վար գին		106 62 1/2
ԲԱՑՈՒՄ, 7 Ցունիս		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Օ. Ո.		23 26
Ռումէլիի երկաթուղի փր.		108 25
Օսմանիյէ	»	— —
Ռէժի	»	— —
Օսմ. Պանքա	»	13 35
Քռէտի ժէնէրալ օթթօմ.	»	7 5
Երկրագործական Պանքա	»	9 —
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ո.		3 20
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4 13
Թրամուէյ բաժնեթ.		685 —
» ժուիսանս		240 —
Թրամուէյ պարտաթ. փր.		495 —

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.—Տղոց սիրտն ու միտքը միասին կրթեցէ՛ք. Սէրոփ Զըօտարան կարդացուցէք, որ 2 ղրշ. է. Հայ տղոց Ռոպէնսոնէնէկը միշտ աչքի առաջ ունեցէք, որ 4 ղրշ. է։

Տէրքօսի ջուրի ընկ.	»		340 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»		452 —
ՍԹԻԼԱՆՑ			
Քոնսոլիտէ ութ օրուան	Օ. Ո.		5 50
» մէկ ամսուան	»	»	— —
Ռում. երկ. ութ օրուան	»	»	— —
» » մէկ ամսուան	»	»	— —
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ			
20 փրանքնոց	ղրշ.		87 09
Անգլիական ոսկի	»		109 32
Բոլ էմբէրիալ	»		90 —
Մէճիտիյէ արծաթ	»		108 06
Ռուսլի թղթադրամ	Օ. Ո.		8 61
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.		109 1/8
Փարիզ 3 »	փր.		23 05
Ֆիօրին մանաւ	»		10 42 1/2

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 18 Ցունիս		
Օսմ. քոնսոլիտէ Սէրի Ա. Ա. Ո.		66 —
» » » Բ.	»	38 —
» » » Գ.	»	22 63
» » Դ.) բաց.	»	21 50
) գոց.	»	21 69
Փոխառութիւն Գառանթի	»	82 50
» Օսմ. 3 1/2 %	»	98 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12 75
Այտընի երկաթուղի	»	15 —
Եգիպտական Միացեալ	»	107 25
Անգլ. քոնսոլիտ Գ. Կ.	»	112 87
Հելլենական 5 %	»	25 50
Մոնոբոլ հելլենական 4 %	»	28 —
Ռանթ » 4 %	»	21 50
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	97 63
» Նոր » 6 % 1892	»	100 —
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 26 1/4
Դրամազեղչ	»	2 —
ՎԻԷՆՆԱ, 18 Ցունիս		
Փոխան. Փարիզի վրայ	ֆիօր.	47 65
» Լոնտոնի վրայ	»	119 85
Ռումէլիի երկաթուղի	»	57 80
Օսմ. Ռէժի	»	164 —
ՓԱՐԻԶ, 18 Ցունիս		
Օսմ. քոնս. Սէրի Դ.) բաց.	փր.	21 67
) գոց.	»	21 87
» » » Բ.	»	38 25
» » » Գ.	»	22 85
Ռումէլիի երկաթուղի	»	110 —
Օսմ. Ռէժի	»	344 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	573 50
Ֆրանսական Ռանթ 3 %	»	103 42
Քռէտի Լիոնէ	»	775 —
Պանք տը Բարի	»	878 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3235 —
Իտալական Ռանթ	»	95 60
Սպանիական արտաքին	»	64 09
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 110
Դրամազեղչ	»	2 —
ՊԵՐԼԻՆ, 18 Ցունիս		
Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	90 60
Ռումէլիի երկաթուղի	»	109 90
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	88 40
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 290

ԱՆԳԼԻՈՅ Պանքային շաբաթական հաշուեկշիռէն կ'երեւի թէ մետաղադրամն աւելցած է 509,000, առեւտրական թուղթերը պակսած են 207,000 եւ պանքատոմսերու պահեստն աւելցած է 607,000 ոսկի, որով պահեստից համեմատութիւնն է 51.29 %։

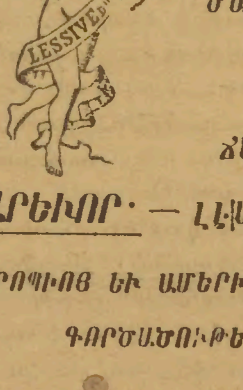

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆ ԵՒՆ. ԼՈՒԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԳՈՐԾԱԾԵԼԻՔ

ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ

ԾԱԽՔԻ ԵՒ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅԼՈՑ ՀԱԿԱՆԵԽՈՒՄ

ԿԱՐԵՒՈՐ. — ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ ԲՆԱՒ ՉԻ ՄԱՇԵՑՆԵՐ

ԵՒՐՈՊԻՈՅ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ 100,000,000 ՔԻԼՕ ՏԱՐԵԿԱՆ ՍՊԱՌՈՒՄ

ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ ԿԵՐՊԸ՝ ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԻՆ՝ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԲԱՔԷԹԻ ՎՐԱՅ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

ՓՆՏՌԵՑԷՔ ամէն տեղ և ի մասնաւորի՝

ՊՈԼՍՈՅ ԿՈՂՄԸ

Կ. Սուրէնեան՝ Կամուրջին գլուխը և Գատը գիւղ.
«Պոն սիր Ջէչիտ» Պահճէ Գարու.
Դեղարան Դաւասպեան Պահճէ Գարու.
» Ծաննի՝ Կամուրջին գլուխը.

ԲԵՐԱՅԻ ԿՈՂՄԸ

Պօն Մարշէ՝ Բերա.
«Էքօնօմիք» Սօսիէթէ Քօ-Օբէրաթիվ.
«Ալապառտէօզ» Բերա Մեծ Փողոց Թ. 311

Ընդհ. Ներկայացուցիչք Արեւելքի
Հ. ԵՒ Ա. ՍԷՔԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
Թօհաֆճի Խան, Սթամպօլ

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

1828 L'UNION, DE PARIS

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՎԱՆԴՈՄ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15, ԻՒՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ			ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ		
Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000	Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	7,650,000	Պահեստ	»	104,500,000
Թղթապանակի մէջ	»	69,246,000	Ապահովագրութիւնք	»	250,000,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	16,000,000	Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	17,750,000
Հատուցուած վնաս	»	176,000,000	Հատուցուած վնաս	»	65,000,000

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. Կայս. Պանքան։

Մանրամասնութեանց համար դիմել առ. մասնաւոր Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՊԱՅՍԼԸՐԼԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Կալաթա, Գարաքէօյ Եէնի-Խան Ա. յարկ։

Կենաց ճիւղին Տեսուչ, ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մայիս 20 ի կայս. հրամանով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հասոյթք	25,060,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ վրայ (Հին Մաքսատան դէմը)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՈՐ ՊԷԹՐԷՆ

THE
LANCASHIRE INSURANCE COMPANY

ՀԻՄՆԵԱԼ Է 1852 ԻՆ

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Ե'ԱՆԳԼԻԱ

Lancashire Insurance Buildings
Exchange Street Manchester

Դրամագլուխ 3,000,000 անգլ. ոսկի
Պահեստի գումար 1,511,280 »

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւնն, ամէն տեսակ քարուկիր ու փայտաշէն կալուածներու վրայ, կահերու և ապրանքներու վրայ ևլն., յոյժ նպաստաւոր պայմաններով ու սակերով։

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Այս ընկերութիւնն յոյժ բարձր աստիճանով կը ներկայացնէ բոլոր այն առաւելութիւնները զորս կրնան փափաքիլ կեանքերնին ապահովագրել ուզողներն, ամբողջ կամ խառն՝ որոշ պայմանաժամով։

Նոր հաստատուած պայմանագրութեան թերթ։

Տէէլէֆրական ապահովագիր անժխտելի.

Առանց ի ճշգրտման և լրացուցման ծախք.

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներուն, (Bond, Sellar and Co.) Պօնտ Սելլէր և Ընկ. Բիւչիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա։

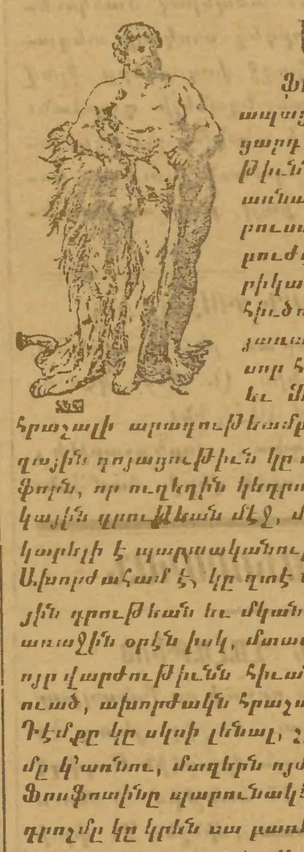

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ.— Վերջին 25 տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է ցարդ գտնուած, կատարելապէս բուժելու ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, ամնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ ոյժերու բուսոտէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարումներ։ Կը բուժէ գժուարամարսութիւն, ջղային եւ սրտի, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններ, արեան շրջանի խանգարումներ, հիւծութիւնն եւ ապառումը. կը կասեցնէ ոյժերու կորուստը յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։ Ջղային տկարութեան ի սոր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդուութիւնն անմիջական եւ միայն է։ Մեկամաղձոտութեան սխոտմնիչք կ'անհետանան հրաշալի արագութեամբ մը։ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կը ստեղծէ, որուն մէջ մուծանելով ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորը, որ ուղեղին կեդրոնական գոյացութիւնն է։ Կորուլը կը կենդանացնէ մարդկային զրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մաքին տալով առոյգ առողջութիւն, որով կարելի է պարապականութիւնները կատարել վստահութեամբ և գոհունակութեամբ։ Ախորժակը կ՚ամրացնէ, կը գօտեւորէ և կը քաջացնէ արիւնն եւ նոր ոյժ մը կուտայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանանց։ Վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեւէ ու գործածման առաջին օրէն իսկ, մասւոր կարողութեանց յստակութիւն և քարօրութեան զգացմամբ որ վարժութիւնն հիւանդը չատոնց կը կորսնցնէր։ Մարսողութիւնը վերանորոգուած, ախորժակն հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Աղէկ հանգստաւէտ քունը կը դառնայ, Դէմքը կը սկսի լինալ, չրթունքը կը գունաւորին, աչքը շողուն, մորթը պայծառ գոյն մը կ'առնու, մազերն ոյժ կը ստանան։ Զգուշացէք նմանութիւններէն։ Տքդ. Լալորի Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է ամէն շիշերուն մէջ որք բրիտանեան կառավարութեան դրոշմը կը կրեն առ յաւէրով Dr. Lalor's Phosphodyne London England վրան փորագրուած։ Այս դեղին յաջողութիւնն յառաջ բերած է բազմաթիւ վատնաւոր եւ վնասակար կեղծեր։ Մեծ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով, Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒՍԱ, Անգլ. Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա պահականոցին քով, Կալաթա—Շիշլի Թրամվէյներու կայարանը, Թիւ 95 եւ 97։

ԼԸՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆԳԱՇԻՐ

LONDON & LANCASHIRE FIRE

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862 ԻՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. Ո.

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՌՈՒՏԼՖԸՐ ՖՈՆՖՅԻԼ

Հէլլէնիխան, Թ. 2—3, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

Քննիչ ԹԷՕՏՈՐ ՍԹԷՖԱՆՈՒ

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄԱՐ

970,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ե'ԵՒՐՈՊԱ

Փարիզ, 16, Պուլվար տէ զ'Իթալիէն 1, 3 էր Լը Բէլըթիէ փողոցի անկիւնը

1845 հիմնուեր է վեր

Ապահովագր. ներու վճծ.	1,219,000,000
1896 է տարեշրջան	
Ապահովագրեալներու վճծ.	96,000,000
Հասոյթ	203,000,000
Նոր ապահովագրութիւնք	630,000,000
Ապահովագրուողներուն փոխ տրուած	15,000,000
1897 յունուար 1	
Աւանդք և անշարժ կալուածք չնշելով	43,000,000
Ցուեփեալ դրամագլուխ	138,000,000
Արդի ապահովագրութիւնք	4,285000000

Տէէլէֆրական ապահովագիր

Շահերուն ինկերու բաշխումը և ապահովագիրներու վերադարձնելու ի գեղ մահուան։ Պայմանագրութեան նոր եղանակ, սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան։ Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով Ընկերութեանէն փոխառութիւններու ոչ գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն է Թուրքիո

Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Վոյվոտա փողոց, Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅՏԻԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ
Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէլեայի և Պոլսոյ միջեւ կանոնաւոր ուղեւորութիւն

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղեւորներու և ապրանքներու փոխադրութեան, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ԸՐՊՈՒԼ
Մումհանէ փողոց Թ. 1

ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, հարբուխի, լռանցի հարձագանի, շնչափողային դէմ, ևլն.

Այս Թանկագին դեղը տարօրինակ յատկութիւն ունի անմիջապէս սփոփելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, գժուարաշնչութիւնն, ևլն։ Իր ազդեցութիւնը կ'ընէ կարծրացած մաղասը կակուղցնելով եւ արտաքսումը դիւրացնելով։ Կոկորդի անհաճոյ խոխոտումներով դիշեր ցերեկ հաւաքող եւ հանգիստը կորսնցնող անձինք կը հանգստանան եւ մէկ շիշը բաւ է հիւանդութիւնը բուժելու։ Այս անձուկ դեղ հրաշքներ կը գործէ շնչարգելութեան, հինցած հազի, էնֆլուէնցայի եւ ուրիշ պարագաներու մէջ։

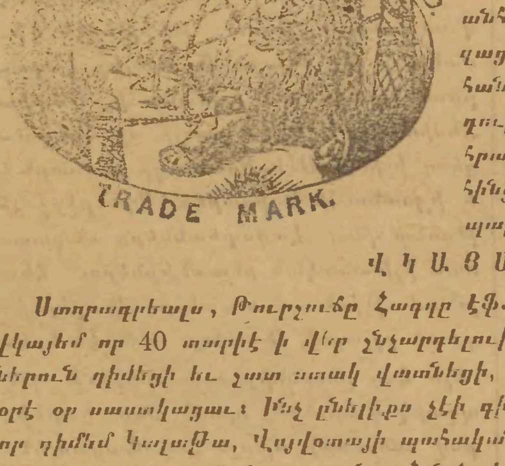

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Ստորագրեալս, Թուրքական հազը էֆ., բնակեալ Տօլմա-Պահչէ, Թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր շնչարգելութենէ տառապելով համբաւաւոր բժիշկներուն դիմեցի եւ շատ տեսակ վասնեցի, բայց օգուտ չտեսայ. հիւանդութիւնս օրէ օր սաստկացաւ։ Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ բարեկամներս խորհուրդ տուին որ դիմեմ Կալաթա, Վոյվոտայի պահականոցին քով, Թիւ 95-97, Պ. Էտ. Գարուսայի անգլ. վաճառատունը։ Հոն ծախուած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի եւ 3 ամսէն կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ զայս հրատարակելը մարդասիրական պարտք կը համարիմ։ Կ. Պոլիս, 4 ապր. 92. Ստորգր. ԷՍԱՏ ՀԱԳԻՔ

Ընդհ. Մթերանոց Էտմոնտ Գարուսայի անգլ. վաճառատունը Կալաթա, Վոյվոտա փողոց Թ. 95-97։ Կը գտնուին նաև բոլոր դեղարաններն և դեղավաճառաց քով։

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

ՍԻՆԿԷՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Կ' ՆԱՑՏԼԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԲԵՐԱ. — Մեծ-փողոց Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։

ՂԱԼԱԹԻԱ. — 1. Սինկէր խան, Թիւնէլի եաին։ 2. Գարաքէօյի մօտ Թիւ 120, Շիշլիի Թրամուէյներու կայարանին դիմաց։

ՊՈԼԻՍ. — Սիրքէճի, Հօճա-Փաշա, Պալը Ալի Ճատտէսի Թիւ 11։

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ

Գործ փնտռող երիտասարդներուն, կամ նոր գործ մը ծանուցանել խնդրողներուն, բացառիկ դիւրութիւնք կը տրուին Բիւզանդիոնի Խմբագրատան մէջ։ Ո՛չ միայն կարելի պիտի մ'ըրած ենք այսպիսի ծանուցումներու գնոյն վրայ, այլ և առաջարկութիւններուն պատասխաններն ընդունելու և հաղորդելու միջոցները կ'ընծայենք։

Հրատարակուելու համար յղուած կամ նամակ ղրկողներէ կը խնդրենք որ թղթին միայն մէ՛կ երեսին վրայ գրեն։ Երկու երեսի վրայ գրուելն շատ յապաղում և դժուարութիւն կը ծագէ։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ», ԼՐԱԳՐՈՅ

(2)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՏՈՔԴՈՐ ՌԱՄՕ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Ո՛չ կարդալ գիտէր և ո՛չ գրել, և հաւանաբար աննշան գործաւոր մը ըլլալու սահմանուած էր։ Անոր անձին վրայ ոչ մէկ բան ցոյց կուտար նշանաւոր կարողութիւններ։ Բնագդմամբ, երկրաչափական գիծեր կը գծէր աւազին վրայ, ինչպէս կ'ընէր Բասքալ։ Կաւէ զարմանալի նախագծեր չէր յօրիներ, ինչպէս կ'ընէր Քանովա։ Շատ տըրզայամիտ էր, շատ խաղասէր, և ճարպիկ էր քարով թռչուններ զարնելու և երկաթուղւոյ ցանկապատերուն մէջ խողովակներ լարելու, մօտակայ որսարաններու նապաստակները բռնելու համար։ Ոչ մէկ մարգարէական նշան կ'երեւէր իր ճակտին վրայ։ Դիպուած մը վճռեց իր կոչումը։

Վաճառաբարձ կառախումբ մը, կայարան մտնելու համար շարժում կատարած ատեն, ուղեւորներով լի կառախումբի մը ընդհարեցաւ։ Քանի մը հոգի մեռան և շատեր վիրաւորուեցան։ Տապալած ու խորտակուած կառքերէն կը լսուէին աղեխարշ ողբեր և յուսահատական կոչեր։ Կայարանին բոլոր պաշտօնեայք, խենդ կտրած, հոս հոն կը վազէին աննպատակ. միայն փոքրիկ Բիէռ խորհեցաւ որ երթայ բըժիշկ բերէ Լանիէէն։ Անոր հետ վերադարձաւ կառքով, և քանի մը կարճ խօսքով անոր հասկցուց իրաց վիճակը։ Բժիշկը, տղուն պաղարիւն և ճշգրիտ յստակատեսութեան վրայ զարմացած, իբրև օժանդակ գործածեց զայն։ Տեսաւ որ տղան, առանց տժգունելու, ապունգով կը սրբէր հնոցպանի մը արիւնն, որոյ մինչեւ ուսը ճմլուած թեւը կը կտրէր ինք։ Այնպիսի կորովով մը որ անզգայութիւն կը թուէր, տղան ներկայ գտնուեցաւ վիրահատութեանց, առանց շուարելու կէտ առ կէտ գործադրելով ինչ որ իրեն կը հրամայուէր, և անսովոր ճարպկութեամբ մ'ընծայելով իր աջակցութիւնն։

—Վա՛յ անզգամ, բսաւ բժիշկն, աւասիկ փոքրիկ չարաճճի մը որ հաչակաւոր վիրահատ մը պիտի ըլլայ, եթէ վիրաբուժութիւն սովրի։ Ի՞նչ գործ կ'ընես, տղա՛ս։

—Բան մը չեմ ըներ։

—Մեծ բան մը չէ փնտռածս. այդ տարիքիդ մէջ պէտք է որ գաղափար մը ունենաս։ Ի՞նչ կ'ուզես ըլլալ։

—Չեմ գիտեր։

—Հայրդ ու մայրդ ո՞ղջ են։

—Այո՛, հոս կը բնակին։

Եւ ձեռքով ցոյց կուտար այն տնակն որոյ պատուհանները բացի պէս կը փայլէին գիշեր ատեն։

—Ո՞հ, փոքրիկ Ռամօ՞ն ես դու։ Ծնողքդ բարի մարդիկ են, պիտի խօսիմ անոնց հետ. գիտե՞ս խմ անունս։

—Այո՛, Տոքդոր Սէրվան կը կոչուիք, Լանիէէ։

—Լաւ ուրեմն, եկուր տե՛ս զիս վաղը, ժամ ութէն առաջ։ Պիտի ջանամ որ քիչ բան մ'ընեմ։

Նախ գպրոց դրաւ, ուր այս փոքրիկ վայրենին, որ բացօթեայ և ազատ մեծցած էր, ընտելանալու շատ նեղութիւն կրեց։ Ջանասիրութիւնը չէ՛ր որ կը պակսէր իրեն։ Առաջին վայրկեանէն, յանկարծ անզուսպ փափաք մը զգացած էր ամէն բան սովրելու։ Բայց իր բորբոքուն արիւնն ալեկոծ ալեկոծ երեսը կը զարնէր, կը կարմրէր և գլխուն մէջ բուռն ցաւեր կ'զգար։ Իր պաշտպանը, Տոքդոր Սէրվան, սաւէց մտատանջութիւն ունեցաւ՝ բնութեան այս ըմբոստութիւնները սաստելով տըղուն վրայ։

Բայց Բիէռ չարունակեց առանց գանգատելու, և անդադար աշխատեցաւ օր քան զօր աւելի արագ յառաջդիմութիւններ ընելով։ Տարւոյն վերջին, ի մեծ և խնդամիտ զարմանս Թաղային դասախարակին, կարող եղաւ մրցման մտնել Մոյի վարժարանին մէջ սահմանուած թոշակի մը համար։ Եւ յաջողեցաւ ստանալ զայն։

Այս վայրկեանէն սկսեալ, հսկայաքայլ յառաջացինաց։ Տոքդորէն խրախուսեալ, նահանգային վարչութենէն քաջալերեալ, որ անոր վրայ գուշակեց տեսնել ընտիր անհատ մը, Բիէռ իր քննութիւններն անցաւ և քանի տարեկանին մէջ ընդունուեցաւ թէ Բազմարուեստից վարժարանն և թէ վարժապետանոցը։ Բաղաքապետինեթախնձանոց հակառակ, իր ուսուցիչներուն աղաչանաց հակառակ, ո՛չ մին մտաւ և ո՛չ միւսը։ Միակ ձայնի մը ունկն դրաւ, Տոքդոր Սէրվանի ձայնին, որ դառաջինն ըսելի եղած էր իրեն՝ զինքը տգիտութեան խաւարէն դուրս քաշել համար, և որ հիմա կ'ըսէր չափահաս մարդ մ'եղած տղուն. «բժիշկ եղի՛ր. ինչ որ ես քե՛զ տուի, դուն ալ ըրժաններուդ վերադարձո՛ւր։ Հանճարն՝ որ անմխտելի է իբեզ, գի՛ր ի սպաս մարդկութեան։»

Իր վարդապետական ճամբին ընթացքը փայլուն կերպով պաշտպանելէ յետոյ, կեդրոնական գիւղին ընդունուեցաւ և փոխ-վարժապետութեան «ակադեմիական» պատրաստուեցաւ։ Ուսուցչութիւնն անպարտելի հրապոյր մ'ունէր իրեն համար։ Կռուարար ու յարձակող միտք, յառաջդիմութեան սիրահար, մէջտ իր գիտցածէն աւելին կը փնտռէր։ Բնախօսական ուսումնասիրութեանց մէջ խորասուզուեցաւ խանդագին։ Բժիշկագործներն ալ ուսումնասիրեց, ինչպէս Վան Հէլմօն, Վարանթէն, Բարասելս։ Գիտցաւ անոնց գործէն անջատել ինչ որ օգտակար էր և իրաց Թօղուլ ծածկագիտական խորհուրդները։ Լը Հորբ փողոցն, հինգերորդ գստիկոնի մը վրայ իր ունեցած փոքր բնակարանին մէջ, խոհանոցը բնախօսարանի մը փոխած էր, և ճարտարապէս կահաւորեալ հնոցի մը վրայ փորձեր կը կատարէր։ Գիշերը, դրացիք կը տեսնէին որ պատուհանը զարմանահրաշ նշոյլներով կը լուսաւորուէր։ Եւ իր միամիտ քաղաքացի դրացիները սոսկմամբ կը նայէին իրեն, երբ սանդուղէն կ'անցնէր երկար ու սեւ վերարկուի մը մէջ փաթթուած, մազերը գլխարկին տակ ցան և ցիր, և տարօրինակ նմանութիւն մը ունենալով Տքդ. Միրաքլի հետ։

Փոխ-վարժապետութեան համար բացուած մրցման միջոցին եր որ առաջին անգամ ի յայտ եկաւ իր ուսուցչական բնաւորութիւնն, իր բուռն վանդակ խիզախական սաստկութեամբ։ Քննիչներն յարգել կրծեց իր խիզախ ձգտումներով և նոր տեսութիւններով։ Այս երիտասարդն իր ուսուցիչներուն առջեւ յանդգնեցաւ պարզել տեսութիւններ որք ընդունուած վարդապետութիւնները բացայայտ ժխտելու կը յանգէին։ Կարծիքը պաշտպանեց խիստ և հատու պերճախօսութեամբ մը որ սաստիկ յուզեց գիտուն և խոնդավառ ցոյցերու տեղի տուաւ ներկայից մէջ։

(Շարունակելի)

Թարգմանիչ Բ. Մ. ՊՕՂԱՅԵԱՆ